Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...21-hээ гарана | № 84 (14195) | 1976 оной апрелиин 10, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

Малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр түгэсхэе!

ХАБАРЖААНДА НҮҮХЫН УРДА...

...hарын hүүлшын ...hалхитай, хүй- ...байhан аад, апрелиин ...эли мэдэгдэхээр ду- ...шэмэрүүн хүйтэн ...дабаhан hүрэг хони- ...анда бэлшэхэдэ ни- ...ид болоходол гэбэ. ...влангаа эхэ хо- ...тарануудта үбhэ тэ- ...ьше нилээд бага бо- ...онишодой элэ-л ха- ...тай, шиидхэхы хаhа ...ербэ.

...ет Октября» совхозой ...XXV съездын деле- ...лма Булатовна Цы- ...даадаг эхэ хони- ...рада ажалладаг хо- ...хурьгашад абтаhан ...томо болгон түл- ..., яажашье hаань но- ...гаргахын тула ...нүүдтэ горитой орол- ...ана. Мүнөө тус ...да хонидой хурьгал- ...рэнтэбэшье, хонишо-дой хэхэ ажал захаhаа ехэ.

— Газаа дулаархаданьшье хонишодой ажал барагдаха бэшэ. Хорёо соохи хохир шэбхэмнай гэдэжэ, сэбэрлэхэ хүдэлмэри ехэ болодог. Һаядаа Мүнгэдэйхи гэжэ газарта хабаржаандаа нүүхэмнай дүтэлжэ, бүришье hаа тухашаруу байгдана. Нигээд лэ дулааржа, ургын гаража захалхада бүхы хонидоо бэлшээридэ манадаг болохобди. Мүнөө гол түлэб хурьгалhан, мүн орой түллэхэ хонидоо ойро тойрон бэлшээнэбди, — гээд хонишон Александр Бадмаев тобшохоноор хөөрөө нэн.

Дурсагдагша отарын хонишод hүүлэй байдалаар хонин бүриhөө хурьга абажа, үхэл гарзагүй түлжүүлжэ байна. Тиихэдэ эндэ 60 гаран хонин эхирлэнхэй, мүн гурбан хурьга гаргаhаншье хонид бии. Бэеэр жаахан эхир хурьгадаа hайнаар томо болгохын тула эдэнэр тусгаар харууhа эмхидхэнхэй. Тусхайлан хэлэбэл, үдэртэ гурба дахин хүхүүлхэhээ гадна, үнеэнэй hүн соо элдэб минеральна тэжээл, үндэгэ нэмэжэ холёод үгжэдэг байна. Гадна иимэ хурьгадтаа заабол зөөлэн, шэмэтэй үбhэ, ногоочой гурил эдихэ сооhь үгэжэ, бүлеэбтэр уhаар ундалуулна.

— Бүхы хурьгаднай иимэ тэжээлээр хооллуулагдадаг гээшэ ааб даа. Эхирнүүдэйнгээ тэжээлэй рационие юрын хурьгадайхиhаа ехэ болгообди. Мүнөөнhөө ингэжэ hайнаар харууhалаагүй hаамнай, ногоон дээрэ гаратараа нүгөөдүүлээ хүшэ тамираар хүсэхэгүй байна ха юм, — гэжэ хурьгашанаар ажалладаг Вера Яковлевна Зернова мэдүүлнэ.

Дурсагдагша отарын коллектив жэл бүри түл абалгаяа богони болзорто, хореод хоногой туршада үргэлжэлүүлдэг юм. Удаань үлэhэн 60 шахуу хониниинь майн эхинhээ хурьгалхаар үрэжүүлэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, намартаа хони искусственна аргаар үрэжүүлжэ дүүргэхэдээ, үлдэhэн хонидыень hайнаар харууhалаад, дахяад үрэжүүлhэн байна. Энэ буруу бэшэ. Иигэжэ дахяад. удаан ункагайруулангүй үрэжүүлхэдэнь hүрэгтэнь хонид hубайрнагүй гээшэ.

— Мүнөө жэлэй түб абалгын үедэ Цыпилма Булатовнамнай Москва мордонхой байжа, Валера, Александр, бидэ гурбан хурьгадаа абаабди. Үбhэ тэжээл элбэг байжа, бараг үнгэрөө, — гэжэ Вера Зернова тобшохоноор хөөрэнэ.

Байгша ондо энэ коллектив 100 эхэ хонин бүриhөө 110 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүхэнhөө 4 килограмм нооhо хайшалха ба хурьгадаа тус бүридэнь 24 килограмм шэгнүүргэйгээр эхэhээнь hалгааха социалис уялга абанхай. Тиин энэ зорилгонь заабол бэелүүлэгдэхээр. Юуб гэхэдэ, эндэхи хонишод даалгагдаhан ажалаа табан хургандаал адли мэдэхэ, эбтэй зэтэйнүүд, хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандана.

Эдэ үдэрнүүдтэ хабаржаандаа нүүжэ ошохоор бэлдэжэ байхадаа үбэлжөөнэйнгөө байрые наг шэбхэhээнь сэбэрлэжэ, бүхы юумэеэ гуримшуулжа тухагүй байна. Хабаржаандаа майн 20—30 болотор байрлаhанай hүүлээр Хабсагайн-Ара гэжэ газарта оршодог зуhалангдаа зөөжэ ошохо юм. Иигэжэ хабаржаан, зуhалангдаа нүүхэдээ хонидынь hайн бэлшээридэ манагдажа, ногооной hаял бултайха үсэр, зунай эхеэр хүшэ тамираа буурангагүй, улам hайжарна.

Тус отарын хабаржаанда хурьгадай байха дулаан дал байра баригданхай. Абаhаар эндэ нөөсэлэн үбhэниинь, талха тарялангайнь зүйл асарагдадаг.

— Үбэлжөөнэй байраhаа нүүгээд байхадаа түрүүшын үдэрнүүдтэ зүдэрүүшэг байгаал юм бээ. Теэд лахабши. Эндэ, үбэлжөөндэ зунай эхин болотор байхын аргагүй, хонидой бэлшэхэ бэлшээри дүталдажа зобоодог. Хабаржаанда мүнөө ургы hалбаржа, зохид лэ ааб даа. Бэлшээриньшье үргэн, хадын майла, ташалангай ногоон түргэн бултайдаг. Тэндээ зөөжэ ошоходоо бага зэргэ сүлөөшье ородог гээшэ хабди, — гээд Цыпилма Булатовнагай нүхэр Александр Бадмаев дарууханаар тайлбарилаа hэн.

Вл. ЖИГЖИТОВ.
Хэжэнгын аймаг.

Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай коллектив байрын гэрнүүдые жэлhээ жэл бүри олоор барижа, республикынгаа ниислэл хотын шэнжэ шарайе гоё hайхан болгоно. Гэр барилгын комбинадай хоёрдохи ээлжээя ашаглалгада үггэбэ гэжэ бүри жэлэй эхиндэ газетэнүүдтэ бэшэгдэжэ, үргэн уншагшадта дуулгагдаhан байха. Ойрын жэлнүүдтэ республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хотодо hайжаруулагдаhан томо панельнэ гэрнүүд олоор баригдахань.

Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон тус комбинадай хүдэлмэришэд байгша оной нэгэдэхи кварталай даабари амжалтатайгаар дүүргэбэ. Эдэнэр байгша он соо 60 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые бариха юм. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула бултадаа оролдоно. Электро-гагнууршан В. Ф. Сойнин hайн шанартайгаар, ехээр продукци гаргажа, байрын гэрнүүдые түргэнөөр бариха хэрэгтэ хубитаяа оруулна. Комбинадай бэшэшье хүдэлмэришэд арбадахи табан жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэхээр уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: гэр барилгын комбинадай цех; электро-гагнууршан В. Ф. Сойнин.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

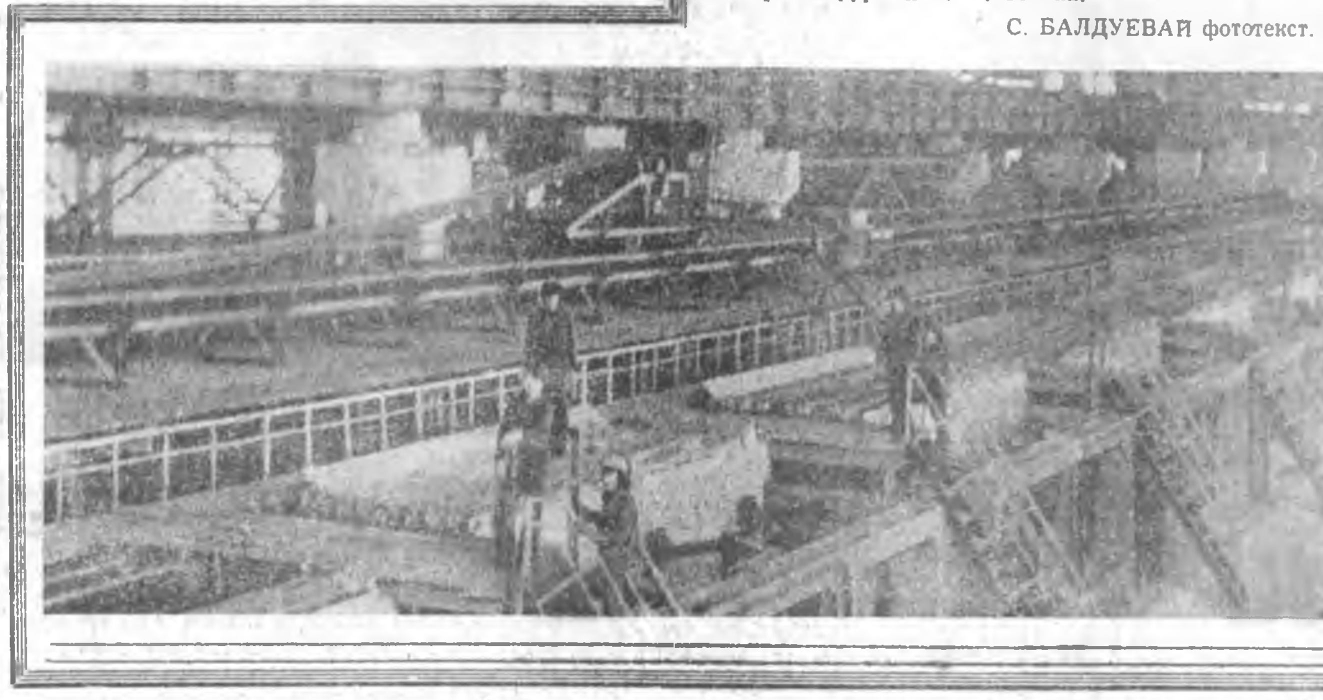

УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАБА

...гай эгээл томо ажа... нэгэн — Карл ...ин нэрэмжэтэ колхоз... РСФСР-эй Ми...нүүдэй Соведэй, ...С-эй дамжуулгын ...туг баяр ёhололой ор...байдалда барюулагда...

...ой байшан соо боло...лаанда түрүүлэн үгэ ...КПСС-эй обкомой ...ажахын таhагые дааг... Н. Николаев тус кол...бухы гэшүүдые юhэдэ...жэлэй түгэсхэхы ...туйлаhан амжал...хани халуунаар амар... Россин Федерацинн ...рнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг колхозон түлөөлэгшэдтэ барюулhанай удаа, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ шэнэ, бүри ехэ амжалта туйлахыень Юрөөгэй колхозниигуудта хүсэhэн байна.

Энэ колхозой гэшүүд юhэдэхи табан жэлэй туршада горитой амжалта туйлаhан юм. Тус колхоз орооhо таряа, мяха, hү, нооhо худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээ hэн.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ колхозой гэшүүд урма зоригтой, урагшатайгаар хүдэлжэ байна. Ажахынгаа ажалай ябаса дүнгүүд тухай колхозой суута хонишон Бутэд Банзаракцаева, түрүү hаалишан Дулма Цырендоржиева, Юрөөгэй сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Роза Балдакова, колхозой ахамад зоотехник Владимир Проньнин, ахамад инженер Карл Хамаганов, Юрөөгэй дунда hургуулиин багша Цыден Цырендоржиев, эрхим механизатор Борис Турпанов, колхозой түрүүлэгшэ, партиин XXV съездын делегат Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев гэгшэд дэлгэрэнгыгээр олондо дуулгаа. Гадна байгша ондо бүри hайнаар ажаллажа, түсэбтэ даабарияа, абаhан социалис уялгануудаа болзорhоонь урид дүүргэхээр үсэд шангаар тэмсэжэ байhан тухайгаа мэдүүлбэ.

Сэлэнгын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. Н. Михайлов Юрөө нютагай ажалша, малша зониие үндэр шанда хүртэhэнтэйнь дашарамдуулан амаршалаад, продукциингаа шанар саашадань улам hайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ бүри дээшэлүүлхэ, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, арбадахи табан жэлэйнгээ зорилго болзорhоонь урид дүүргэхыень хүсэhэн байна.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.
Сэлэнгын аймаг.

Апрелиин 17-до—коммунис субботник

ЭМХИТЭЙГЭЭР ГАРАХАБДИ

...бүхэнэй коммунис ...игто манай аймагай ...эмхитэйгээр, эдэб...эр, олооро гарадаг ...мнай ажалай ёhотойл ...болодог.

...лиин 17-ной үдэр ма...агай 24 мянган хүн ...нис субботнигто гара... Хэнэйшье мэдэ...аймаг доторнай про...предприяти олон. ...коллективүүдэй арба ...хүн энэ үдэр гара...субботнигой жасада ...гөө хубитые оруулха. ...леспромхозууд мар...hээ эхилжэ суббот...үнгэргэжэ эхилээ. ...хэhэн ажалай түл...субботнигой жасада ...Жэшээлхэдэ, Онохойн ...комбинадай хүдэлмэ...хэдэн зуун кубометр хюроодэмэл материал, технологическа зомгооhо бэлдээд байна. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ комбинадай коллектив жэлhээ жэлдэ иимэ субботнигто тон hайнаар хабаадажа, тэрэнэй жасада нилээд ехэ мүнгэ оруулдаг юм.

Мүнөө жэлэй субботник онсо илгаатай. Юуб гэхэдэ, КПСС-эй түүхэтэ XXV съездын hаяхан үнгэрhэн үедэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын хабар ажалай энэ hайндэр болохонь ха юм.

Апрелиин 17-ной үдэр промышленна предприятинүүд 240 мянган түхэригэй продукци үгэхэ байна. Жэшээлхэдэ, Шэнэ-Бэрээнэй заhабарилгын - механическа заводой коллектив тракторай 47 прицеп, «ГАЗ-69» түхэлэй автомашинын 16 бүхээг бэлдэхэбди гэжэ үгэеэ үгэнхэй. Мүн Элхиин авто-заhабарилгын заводойхид нилээд олон двигатель болон автомашина энэ үдэр заhабарилха.

Шэнэ-Бэрээнэй заhабарилгын-механическа, Элхиин авто-заhабарилгын заводуудай, Шулуутайн, Хандагатайн, Горхоной леспромхозуудай коллективүүд субботнигой үдэр өөhэдынгөө арьбалhан зайн элшэ хүсэн болон материалаар хүдэлхэ.

Хүдөө ажахын хүдэлмэришэд, таряашад, луговодууд энэ үдэр нуга, сабшалан hайжаруулха, сэбэрлэхэ ажалда олоороо хабаадаха. Наг шэбхэ, үтэгжүүлгэ поли дээрэ гаргаха юм.

И. ПОРТНЯГИН,
КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь, субботник үнгэргэхэ штабай начальник.

...ЭДХЭЛ ТҮЛЭГ ДУНДАА

...лиин 17-до үнгэргэг...коммунис субботник ...тожо байна. Энэ ...харэгтэ бэлэдхэл хаа ...үргэн дэлисэтэй...уулагдажа, ажалша...бхи үүсхэл бүри ба...

...эй Хоринн райко...ой шиидхэбэреэр ...болгогдоhон суб...үнгэргэхэ аймагай ...үдэр хэгдэхэ хү...ниитэ хэмжээе ...ба. Совхозуудта, ...енна предприяти... эмхи зургаануудта ...гдоhон штабууд ...горитой туhа хүр...

Хамта дээрээ 9500-гаад хүн апрелиин 17-до хүдэлхэ. Тиигэжэ 28 мянган түхэригэй мүнгэн зөөри арбадахи табан жэлэй жасада оруулагдахань. Онсолходо, 45 мянган түхэригэй промышленна, 25 мянган түхэригэй хүдөө ажахын продукци энэ үдэр гаргагдажа, 14 мянган түхэригэй хэмжээнэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Субботнигой үедэ 3000 кубометр модон бэлэдхэгдэхээр, 100 кубометр хюрөөдэгдэмэл материалнууд гаргагдахаар, 15 мянган hургааг отологдохоор, 10 километр-утатай посхоод баригдахаар хараалагдана. Гадна апрелиин 17-до 150 центнер hүн hаагдаха, 15 мянган штук үндэгэн абтаха, 2 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ таряалан дээрэ гаргагдаха, 3,5 мянган гектарай сабшалан болон бэлшээри сэбэрлэгдэхэ юм.

Иимэ ехэ зорилгонуудые урдаа табяад байhан аймагаймнай ажалшад апрелиин 17-ной үдэрые эдэбхитэйгээр угтажа, ёhотой ажалай hайндэр болгохоор зориг-жонхой.

И. ФРЫГИН,
КПСС-эй райкомой секретарь, субботник үнгэргэхэ аймагай штабай начальник.

Газарай үрэжэл hайжаруулха габшагай хоёр hара

ШАНАРТАЙГААР ХЭБЭЛ—ШҮҮХЭШ

Загарайн аймагай «Гигант» колхозой хартаабха ургуулдаг звеное даагша Ф. В. ЛЕОНОВ хөөрэнэ:

Гурбан жэлэй саана манай звеногой түрүүшынхеэ гектарай 104 центнер хартаабха хуряагаад байхада, зариман: «зундаа хура бороо хаhа сагтаа ороод лэ мухар талаан боложо, иимэ ургаса гарашоо гээшэ» гэхэ мэтээр хөөрэлдэдэг hэн.

Энээнhээ урда жэлнүүдтэ Шэнэ-Бэрээндэ горитой газарта хартаабха иимэ элбэгээр ургаагүй юм. Эндэхи элhэлиг үрэжэл багатай хүрьhэтэй газарта энэ ургамал тиимэ hайнаар ургахашьегүй гэжэ тоологдодог байгаа.

Үнэндөө, үндэр баян ургаса гээшэмнай мнил байгаалиин үршөөлөөр, зүндоо ургашадаггүй. Эндэ хара хүлhээ hайсахан адхажа, ухаан бодол, хүсэл эрмэлзэлээ зорюулан, бэлиг шадабаряа гаргажа хүдэлхэ хэрэгтэй. Һали-болихон хүдэлжэ, газарые мэхэлхэгүйш. Бүхы юумэеэ эрхим шанартайгаар хэбэл, эсэстээ hаhаhаа абахаш.

Хилээмэ талханай удаадахи хоол болодог хартаабха гээшэмнай нарин харууhатай, ажал ехэтэй ургамал юм. Хүбхэгэр зөөлэхэн болотор хахалhан, элдүүрилhэн, hайса уhалhан, үтэгжүүлгэ ехээр оруулhан газартал хартаабха hайнаар ургадаг. Полниень илангаяа буртаг, үбhэ, үрмэдэhэгүй сэбэр байлгаха гээшэ гол шухала. Тиихэдээ тэрэнэй агротехникынь бүхы хүдэлмэрие нарин болзор соо хэхэ ёhотой. Нэн түрүүн үрэhэ тариха нормо болоод, гектарай хэды шэнээн үтэгжүүлгэ, хэзээ оруулхаб, ямар сагта, хэды шэнээн нормотойгоор уhалхаб гэhэн заабарие наринаар сахиха хэрэгтэй.

Бидэнэр даажа абаhан 50 гектар таряалан дээрэ шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ хүсэд хүрэхөөр хүрьhэндэнь бодото үрэжэл үгэхөөр гаргадагбди. Үтэгжүүлгээ (шэбхэ) мнил газар дээгүүр тараагаад орхингүй, hайса бутаруулжа шоройдонь шэнгээдэгбди. Энэ жэлдэ тэндэмнай гектарай 25—30 тонно наг шэбхэ гаргагданхай. Тэрэнээ hаяар тарааха мнай. Үшөө гектарай 3—4 центнер минеральна үтэгжүүлгэ хүрьhыень элдүүрилхэтэеэ хамта оруулхабди.

Эдэ бүхы хүдэлмэридэмнай ажахын ахамад агроном К. Д. Яковлев шухала заабари үгэжэ туhалдаг гээшэ.

Газарай шииг нойто hайнаар бариха, хартаабхын үрэhэнэй нэгэ жэгдээр hуулгагдахын тула хүрьhэнэй дээгүүрхиие хэдэн дахин тэгшэлхэ, нягтаруулха гээшэ ехэ удха шанартай. Удаань тарихадаа зуруудуудыень тон сэхээр гаргаха гэжэ ехэтэ оролдодогбди. Сэхэ зуруудтай тарилгын эшэнүүдэй хоорондохиие культивтораар элдүүрилхэ, үтэгжүүлгээр нэмэлтэ тэжээл оруулха, шоройень обоолходо hайн байха, шанартайгааршье хэгдэхэ ха юм.

Мүнөө хартаабхынгаа үрэhэ бэлдээд, томо, жэжээрнь илгаад, тэрэнээ үдэрэй дулаанда нара hалхинда гаргажа шанаржуулнабди. Ингээд газарта уhалжа захалхамнай.

Нёдондо манай звено бүхы 50 гектар газарайнгаа га бүхэнhөө дунда зэргээр 112 центнер ургаса хуряажа, бүхыдөө 5600 центнер эрхим hайн шанартай хартаабха колхоздоо тушаагаа. Байгша ондо тэрэнhээ үшөө дээшэ, гектарай 115—120 центнер хүрэтэр ургаса абахын түлөө тэмсэхэ зорилготойбди.

Гансахан өөрөө hайн ургаса абаад hаhаа амар ябахагүй, зэргэлжэ хүдэлдэг бусад звенонуудта али болохоор туhалха, мэдэхэ юумэеэ заажа үгэхэ гэжэ оролдогбди. Энээнhээ яhала аша үрэ гарана гэжэ адаглахадаа баярлахаар байдаг. Нёдондо манай колхоздо хартаабхашан Григорий Логантьевич Жерлов бahал 50 гектарhаа гектарай 107 центнер ургаса хуряагаа юм.

Бултаараа оролдон хүдэлжэ, манай колхозой хартаабхашад арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажахыгаараа гектар бүриhөө 100 центнерhээ доошо бэшэ ургаса абахын түлөө тэмсэхээр шиидэнхэй.

М. НАМЖИЛОВ
бэшэжэ абаба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhаа

РСФСР-эй ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь апрелиин 9-нэй номерто).

Бухэсоюзна социалис мүрысөөндэ туйлаhан амжалтануудайнь, түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болон газар, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар абаhан уялгануудаа дүүргэхэдээ ажалай габьяа харуулhанайнь түлөө шагнаха.

Буряадай АССР hээ «АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Бадмаев Санжажап Сультимовичые — КПСС-эй Захааминай райкомой нэгэдэхи секретарь.

Бадмаева Анна Лубсандоржиевнае — Сэлэнгын аймагай Химиын совхозой хонишон.

Базарова Галина Гомбожаповнае — Зэдын аймагай Борьёогой совхозой хонишон.

Батомункуева Дулма Гамбаловнае — Хэжэнгын аймагай «50 лет Октября» совхозой хонишон.

Богданов Игорь Алексеевичые — Яруунын аймагай Тулдуунай совхозой техник.

Брикова Елена Иннокентьевнае — Зэдын аймагай Ленинэй нэрэжэтэ колхозой hаалишан.

Бронникова Анастасия Александровнае — Буряадай хүдөө ажахын институдай «Байгал» гэжэ hуралсал-туршалгын ажахын hаалишан.

Горшков Павел Петровичые — Хоринн аймагай Хоринн совхозой тракторист-машинист.

Дычинова Дари-Дулма Чагдуровнае — Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой hаалишан.

Занданов Октябрь Ефимовичые — КПСС-эй обкомой инструктор.

Игумнова Александра Николаевнае — Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой hаалишан.

Истомина Прасковья Алексеевнае — Түнхэнэй аймагай «Маяк» колхозой hаалишан.

Коренев Александр Николаевичые — Кабанскын аймагай «Байкальский» совхозой ахамад агроном.

Нечкина Цыцык Александровнае — Хурамхаанай аймагай Хурамхаанай совхозой ахамад агроном.

Павлова Ирина Алимпиевнае — Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой звеньевой.

Перевалова Таисия Ивановнае — Бэшүүрэй аймагай Хёлгын совхозой гахайшан.

Попова Лидия Васильевнае — Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой тугалшан.

Рыбдылов Балдан-Доржо Базаровичые — Хэжэнгын аймагай ажалшадай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

Садаева Дулмажап Хандуевнае — Захааминай аймагай Далахайн совхозой хүдэлмэришэн.

Семушева Екатерина Ивановнае — Хойто-Байгалай аймагай «Северный» совхозой hаалишан.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

...ЕНИНСКЭ СУББОТНИГОЙ ГРАФИГААР

...хүнүүд Ленинскэ коммунис субботнигто эдэбхи... бэлдэжэ байна. Олохон коллективүүд апрелиин ...хэрэглэгдэхэ нилээд ехэ түүхэй эдүүд болон материалнуудые, электрын элшэ хүсэ ба түлишэ арьбална. ...ботник үнгэргэхэ габшагай штабууд хүдэлмэриин графикуудые баталанхай. Энэ үдэр эгээн ехэ хэмжээнэй ...үйлэдбэрилхэ, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүл... түрүүшүүлэй туйлаhан ажалай эршые шэнэ табан жэ...бүриин нормо болгохо гэжэ шиидхэгдээ. Ажа...ортэ бэлэдхэлэй ябаса тухай ТАСС-ай коррес...нүүд ингэжэ мэдээсэнэ:

...СКВА. Социалис Ажа...рой слесарь С. А. ...субботнигой үдэр ...анай нормо дүүр... шиидэбэ. Түрүү ...үүсхэлые СССР-...эй оин нэрэмжэтэ автомат линиинүүдэй заводой хүдэлмэришэд дэмжэбэ. Эдэнэр тус бүридөө ажалай эгээл үндэр бүтээсэ туйлаха графигаар хүдэлмэрилхэ уялга абаба.

Субботнигой штаб халаануудай хүдэлмэриин график баталаа. Энэ коллектив 15 мянган түхэригэй, эрхим шанартай продукци бүтээн гаргахын тула хүрэхөөр материал ба электрын элшэ хүсэ алманхай.

КРАСНОЯРСК. «Красноярсклеспром» нэгэдэлэй олон лесовозуудта улаан тугханууд намилзана. Эдэнэй экипажнууд коммунис субботнигой графигаар ажаллан, ехэ амжалтануудые туйлана. Субботнигой фонддо горитой хубитануудые оруулаа. Хэдэн арбаад мянган кубометр модон Ангара шадарай тайгаhаа болзорhоо урид зөөгдөөд байна. Апрелиин 17-до Красноярска хизаарай хоёр миллион шахуу ажалшад — Саянhаа Диксон хүрэтэр коммунис субботнигто хабаадаха юм.

МИНСК. Белоруссиин тосхонуудай ажалшад Ленинскэ коммунис субботник үнгэргэхэ гэhэн москвагайхидай үүсхэлдэ ажалай амжалтаар харюусана. Бүхы ажахынуудтань субботник үнгэргэхэ штабууд эмхидхэгдээ, бүтээгдэхэ хүдэлмэриин хэмжээн тодорхойлогдоо, олзолhон бүхы мүнгэеэ арбадахи табан жэлэй фонддо оруулха гэжэ шиидхээ.

Витебскэ районой Улаан Армиин нэрэмжэтэ колхозой таряашад гектар бүриhөө 40 центнер таряа ургуулжа абахын түлөө мүрысэн, полевой хүдэлмэриин үедэ нормонуудаа 120 процентhээ доошо бэшээр дүүргэжэ, улаан субботодо хубитаяа оруулхаар шиидэнхэй.

ВОЛГОГРАД. Түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг зургаадахи заводой арьбалалтын фонддо 220 тонно цемент, 11 тонно металл оруулагдаа. Коммунис субботнигой үдэр барилгануудта эльгээгдэхэ бүхы продукци алмагдаhан түүхэй эдүүдээр, материалнуудаар үйлэдбэрилэгдэхэ юм.

КИЕВ. Украинын литература болон искусствын ажал ябуулагшад, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд бүхэсоюзна коммунис субботнигто бэлдэнэ. Т. Г. Шевченкын нэрэмжэтэ, Иван Франкогой ба Леси Украинкын нэрэмжэтэ киевскэ театрнуудай сценын мастернууд ажалай «нөөсэдэ» хубитаяа оруулжа байна. Субботнигой үдэр табиhан зүжэгүүдhээнь орохо мүнгэн табан жэлэй фонддо зорюулагдаха.

ШВЕЦИИН ПРЕМЬЕР-МИНИСТР НОВОСИБИРСК ОШОХОЁО МОРДОО

Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэhэн Швециин Премьер-Министр Улоф Пальме Новосибирск ошохоёо апрелиин 8-да Москваhаа мордоhон байна.

Швециин ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэhэн аэродром дээрэhээ У. Пальме гэгшые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, бусад тушаалтад үдэшөө.

Ниидэлгын талмай дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаад, Швециин ба Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

У. Пальме, А. Н. Косыгин совет сэрэгшэдэй жагсаалай урдуур ябаба.

Ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд Швециин правительствын толгойлогшые аэродром дээрэhээ үдэшэлсөө.

* * *

Швециин Премьер-Министр тэрэл үдэртөө Новосибирск ерэбэ.

Швециин, Советскэ Союзай ба Россин Федерациин гүрэнэй тугуудай хиидхэгдэhэн аэропортдо Новосибирскын облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Н. Филатов болон бусад тушаалтад айлшание угтаа. (ТАСС).

Партийна эдэбхитэдэй суглаанууд

ШЭНЭ ИЛАЛТА ТЭЭШЭ

ХУРАМХААН

Коммунис партиин XXV съездын баталан абаhан түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон Хурамхаанай аймагай ажалшад арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые сүм дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна. Ажалай болон политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан болобо. «КПСС-эй XXV съездын дүнгүүд ба аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал суглаанай үзэмжэдэ табигдажа, зүбшэн хэлсэгдэв.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. Д. Дагбаев дурсагдаhан асуудалаар элидхэл хэбэ. Тиихэдээ юhэдэхи табан жэл соо аймагайнгаа ажалшадай туйлаhан амжалтанууд тухай дэлгэрэнгыгээр тоггоод, шэнэ табан жэл соо урдань табигдажа байhан зорилгонуудые тодорхойгоор харуулба.

Үнгэрhэн табан жэлэй турша соо аймагай промышленностиин гаргадаг продукциин хэмжээн 51 процентээр ургаа hэн. Тиигэжэ наймадахи табан жэлэйхидэ орходоо 10 миллион түхэригэй продукци ехээр гаргагдаhан болоно. Гадна продукциин шанар hайжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар горитой хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэhэн байха юм. Энэ хугасаа соо ажалай бүтээсэ 27 процентээр дээшэлүүлэгдээ, гаргагдаhан продукциин өөрынь үнэ сэн горитойгоор хямдаруулагдаа.

Арбадахи табан жэлдэ аймагай промышленностиин урда бүри ехэ зорилгонууд табигдана. Энэ хугасаа соо модо бэлэдхэлгэ, шэрэлгэ 1,9 дахин, түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые гаргалга хоёр дахин ехэ болгогдохо байна. Бусадшье продукци гаргалга, худалдалга горитойгоор дээшэлүүлэгдэхэ юм.

Хурамхаанай аймагай барилгашад шэнэ табан жэл соо барилга-хабсаралгын ехэ худэлмэри хэхэ. Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн табан жэлэйхиhээ 13 миллион түхэригөөр үлүү мүнгэн зөөри барилгада hомологдохоор хараалагданхай. Онсолходо, 26.860 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада тушаагдаха юм.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд юhэдэхи табан жэл соо амжалтатайгаар ажаллаа. Гүрэндэ hү, мяха, ноохо худалдаха, ниитын адуу малай тоо толгой олошоруулха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэв. Гэбэшье туйлаhанаараа hанаагаа заhаад hууха ёhогүйбди гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Жэшээлхэдэ, 1976—1980 онуудта жэл бүхэндэ дунда зэргээр 29.700 центнер мяха, 46.000 центнер hү, 4890 центнер ноохо, 21000 центнер орооhо, 3100 центнер хартаабха, 2500 центнер овощ гүрэндэ худалдаха ёhотой болоно.

Иимэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада аймагай партийна организаци эмхидхэлэй, ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын, ниитэ-политическэ горитой худэлмэри ябуулха уялгатай. Тиимэhээ коммунист бүхэнэй, колхозник, хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалгые, эдэбхи үүсхэлые, эрдэм мэдэсые, мэргэжэл шадабарияе саашадань дээшэлүүлхэ гол зорилго партийна организацинуудай урда табигдана гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Гааргын совхозой директор Л. Б. Цыремпилов, Хурамхаанай совхозой парткомой секретарь Б. В. Самбуев, Хурамхаанай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. Ф. Гергесов, hахалиин совхозой тракторно-тарян ажалай бригадые даагша Г. С. Серебренников болон бусад элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаба.

Хурамхаанай аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь В. Ф. Лысов хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Суглаанда хабаадагшад зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалаар тогтоол батадан абаа.

Д. САНДАНОВ,
манай корр.

ЗАХААМИН

Закаменск хотын соёлой байшанда аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан болобо. Тэрэнэй хүдэлмэридэ КПСС-эй райкомой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, аймагай партийна организациин шалгалтын комиссиин гэшүүд, предприятинууд болон совхозуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар хабаадалсаа. КПСС-эй XXV съездын дүнгүүд ба аймагай партийна организациин бэелүүлхэ ээлжээтэ зорилгонууд» гэhэн асуудал суглаан дээрэ зүбшэгдэбэ. Партиин райкомой секретарь нүхэр Никитков Р. В. тус асуудалаар элидхэл хэhэн байна.

Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада аймагай промышленностиин, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд габшагай hайнаар ажаллажа, түсэбтэ даабаринуудаа, абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлhэн байгаа. Промышленна, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха табан жэлэй түсэб бүхы талаар дүүргэгдэнхэй. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрын үнэ сэн хямдаруулха, шанарыень hайжаруулха талаар горитой алхам хэгдээ. Илангаяа гүрэндэ тушаагдадаг мяханай шанар нилээд hайжараа, эбэртэ бодо малай шэгнүүр дээшэлээ. Абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэhэн тухайгаа манай аймагай Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, Санагын совхозой коллективүүд КПСС-эй XXV съездэдэ элидхэhэн юм. Юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Санагын совхозуудай коллективүүд РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугуудта, мүнгэн шанда хүртэhэн байна.

КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар аймагай партийна организациин үмэнэ айхабтар ехэ зорилгонууд табигданхай. Нэн түрүүлэн, аймагай газар дээрэ геологобэдэрэлгын хүдэлмэри, электрын элшэ хүсэ дамжуулха Закаменск—Гусиноозерск гэhэн линиин барилгые түргэдхэхэ, городто болон хүдөө нютагуудта соёлой ажаhуудалай барилга hайнаар, түргөөр эрхилхэ эрилтэнүүд табигдаhан байна. Хүдөө ажахын асуудалаар ниитын адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо, шэнэ газар ехээр элдүүрилхэ, мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилгын технологиие нарижуулан hайжаруулха зорилготой. Залуу мал түлжүүлхэ, шахаа таргалуулха ажахынууд хоорондын томо комплекс Енгорбойн совхоздо баригдажа байна. Тэрэнэй түрүүшын ээлжээн 1977 ондо ашаглалгада оруулагдахаар түсэблэгдэнэ.

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанай үзэмжэдэ табигдаhан асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай парткомой секретарь М. Н. Семенов, Санагын совхозой мал адуулагша, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Н. Д. Бальжурова, Холтоhоной рудниигай начальник П. Н. Костылев, Михайловкын совхозой директор В. Ц. Санжиев, Юнхэрэй рудниигай экскаваторай машинист А. С. Кондаков болон бусад хабаадалсаа.

Ажалшадай коллектив бүхэндэ социалис мүрысөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэмжээнүүдые хараалhан тогтоол партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ абтаба. Үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, продукциин шанар hайжаруулха асуудалнуудта элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд онсо анхарал хандуулhан байна.

КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой гэшүүн, облсовпрофой түрүүлэгшэ нүхэр Титов В. И. аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Д. ДАШИЕВ,
аймагай газетын редактор.

СЭЛЭНГЭ

Гусиноозерск хотодо аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан боложо, «Партиин XXV съездын дүнгүүд ба аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь М. Ж. Шагдаров элидхэл хэжэ, арбадахи табан жэл соо аймагай ажалшадай урда табигдажа байhан ээлжээтэ зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Тэрэшэлэн съездын абаhан шиидхэбэринүүд тухай онсо тогтон хэлээ.

Кировэй нэрэмжэтэ совхозой парткомой секретарь А. У. Монголонов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь В. Р. Аюшеев, Бага Холой шулуу нүүрhэнэй ... директор Н. Д. ... XX партсъездын н... колхозой хонишон П. ... манова, урда зүгэй ... ческэ сетьнүүдэй нача... И. Н. Афанасьев, ... комбинадай мастер ... Замиранова, аймаг... мой хүдөө ажахын уп... ниин начальник В. Е. ... ров, ВЛКСМ-эй ра... нэгэдэхи секретарь ... Будажапов, Карл Ма... нэрэмжэтэ колхозой т... лэгшэ, КПСС-эй XXV ... дын делегат Ж. В. Ва... болон бусад элидхэл зү... хэлсэлгэдэ хабаадал...

КПСС-эй XXV съезды... шанарые үндэрөөр ... тэрэнэй абаhан шиидх... нүүдые дүүргэхын ... коммунист бүхэн, ... хүн бүхэн хүсэ шадал... дэм шадабаряа гам... хүдэлхэ ёhотой гэжэ ... hэн байна.

КПСС-эй XXV съ... шиидхэбэринүүдые, К... эй ЦК-гай Генеральна ... тарь нүхэр Л. И. Бреж... хэhэн тоосоото элидхэл... табигдаhан тодо hонор ... рилгонуудые, хэгдэhэн ... шололнуудые бүри... hайшааhан, гэдэ ... шадаа бэелүүлхэ д... программамнай болон ... шиидхэбэри суглаанда ... баадагшад баталан аб...

Р. БАЛДАН...
манай кор...

ТАЛАДА ДОБТОЛГО

КИРГИЗЭЙ ССР. Эндэхи уhалагдадаг 35 мянган гектар газарай 5 мянганиинь Бургандиин талада байна. Энээниие ашаглаха тухай «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» соо бэшээтэй. Энэ талые ашаглалга эхилээ. Хэдэн участок дээрэ уhалууриин каналнууд, элдэб түхеэрэлгэнүүд хэгдэжэ байhаар. Энэ жэлдэ 3500 гектар газар ашаглагдахань.

Уч-Коргонско лесхоз 24 гектар газарта модо hуулгажа байна. Эдэ мододые шэнэ каналаар урдаhан уhан ундалуулха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарhаа): лесхозой директор А. Бердибаев, лесник С. Талипов.

ТАСС-ай фотохронико.

ЭРШЭЕЭ ШАНГАДХАНАБДИ

Манай Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой коллектив арбадахи табан жэлэй даабари болзорhоонь урид декабриин 27-до дүүргэжэ, хараалагдаhан түсэбhөө гадуур 500 мянган түхэригэй продукци худалдахаар социалис уялга абаhан юм. Энэ хараа зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхын тула заводоймнай хүдэлмэришэд ажалаангаа эршые үдэрhөө үдэртэ улам шангадхана. Социалис мүрысөөндэ хүдэлмэришэд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, hайн шанартай продукци ехээр гаргаха гэжэ эрмэлзэнэ.

Тракторнуудые заhабарилдаг, тракторнуудай тэргэ хэдэг, хүнгэн машинануудай кузовуудые бүтээдэг цехүүдэй коллективүүд ажалдаа hайн үрэ дүнгүүдые туйлажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Тракторнуудай тэргэнүүдые хэдэг цехэй коллектив олон жэлэй туршада hайн шанартайгаар продукци гаргажа, түрүү зэргэдэ ябана. Энэ цехэй коллектив байгша оной түрүүшын кварталда 3 мянган тэргэ хэхэ даабаряа 3367-до хүргэжэ, амжалтаяа улам арьбадхаба.

Хүнгэн машинануудай цехэй коллектив оройдоол гурбадахи жэлээ продукци гаргажа байна. Энэ богони саг соо цехэй коллектив ехэ юумэндэ hураhан, дүршэл шадабаритай болоhон байха юм. Эдэнэй хэhэн продукци ороноймнай олохон область, хизаарнуудта, мүн аха дүү социалис оронуудта эльгээгдэжэ, hайн сэгнэлтэ абана. Тус цехэй коллектив байгша оной гурбан hарын даабариhаа гадуур хүнгэн машинын 56 кузов бүтээжэ, хэрэглэгшэдтэнь эльгээбэ.

Трактор болон автомашинануудые заhабарилдаг цехүүдэй коллективүүд гээгдэлдэ орохогүй гэhэн зорилго урдаа табяад, оролдосотой бэрхээр хүдэлжэ байна. Заводоймнай коллективтэ даабаряа дүүргэдэггүй, муу шанартай продукци гаргадаг хүдэлмэришэд гэжэ үгы шахуу. Энээн дээрэhээ продукци гаргаха халаан, недели, hара бүриин даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Нэгэдэхи квартал соо үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхиhөө 729 мянган түхэригөөр ехэ продукци худалдаhан байнабди.

Л. НЕПОМНЯЩАЯ,
Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой түсэблэлгын таhагые даагша.

Загарай.

Ахалагша хонишон Тимофей Вавилович Кравцо... жэлдэ Суулгын совхоздо (Мухар-Шэбэр) хонишо... дэлнэ. Тэрэ жэл бүри зуунhаа 100 гаран хурьга аб... маг соогоо мэдээжэ болоhоор үнинэй. Дүй дүршэ... лоhон хонишон мүнөө зуунhаа 103 хурьга абаа...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү хонишон Тимофей Кра...

С.БАЛДУЕВАЙ...

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhаа

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Субботин Владимир Михайловичые — Баргажанай аймагай Бодонгуудай совхозой хонишон.

Сыренова Бомбой Дашиевнае — Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой hаалишан.

Сыщук Иван Яковлевичые — Баргажанай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

Ухинова Зинаида Хамаровнае — Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхозой хонишон.

Шурыгин Константин Макаровичые — Захааминай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

Эрдынеев Ринчин Эрдынеевичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Одон» совхозой хонишон.

Яковлев Филипп Филипповичые — Прибайкалиин аймагай «Прибайкальский» совхозой тракторист.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬЯНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Алексеев Тимофей Табитхановичые — Улаан-Үдын аймагай Оронгын совхозой хонишон.

Афанасьева Екатерина Васильевнае — Бэшүүрэй аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гахайшан.

Базаржапова Манидари Хандажаповнае — Зэдын аймагай «Заречный» совхозой hаалишан.

Банзаракцаева Намжил Бадмаевнае — Хяагтын аймагай «Пограничный» совхозой хонишон.

Батомункуев Владимир Эрдынеевичые — Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой малшан.

Власова Марфа Ивановнае — Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ совхозой hаалишан.

Габдулин Гиндула Ибрагимовичые — Загарайн аймагай Онохойн совхозой тракторист-машинист.

Григорьев Илья Трофимовичые — Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон.

Даридаева Сымжидма Арабсыловнае — Түнхэнэй аймагай Туранай совхозой хонишон.

Дахасов Александр Монтагаровичые — Улаан-Үдын «Сельхозтехникын» баазын хүдэлмэришэн.

Дашеев Бандай Арсалановичые — Захааминай аймагай Харацайн совхозой малшан.

Дугаржапов Базыр Дугаржаповичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой тракторист.

Жалсанов Даба Цыжиповичые — Яруунын аймагай «Дружба» колхозой тракторист.

Жамсаранов Цыден-Доржо Лудуповичые — Улаан-Үдын аймагай «Заветы Ильича» совхозой малшан.

Игумнов Анатолий Семеновичые — Хяагтын аймагай Ранжуровэй нэрэмжэтэ колхозой бригадир.

Клементьев Петр Елизаровичые — Улаан-Үдын аймагай «Советская Россия» колхозой тракторист.

Колмакова Екатерина Закировнае — Хурамхаанай аймагай hахалиин совхозой звеньевой.

Намсараева Бумажап Ивановнае — Хоринн аймагай «Георгиевский» совхозой хонишон.

Очирова Цында Бадмажаповнае — Хяагтын аймагай Алтайн совхозой хонишон.

Патрушева Татьяна Дмитриевнае — Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхозой гахайшан.

Ринчино Даши-Цырен — профсоюзуудай областной соведэй секретарь.

Савельева Полина Лазаревнае — Бэшүүрэй аймагай «Рассвет» колхозой hаалишан.

Тугарин Юрий Семеновичые — Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой комбайнер.

Уварова Валентина Ивановнае — Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй совхозой hаалишан.

Федотов Тарас Исаевичые — КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой хоёрдохи секретарь.

Хайрулина Розалия Яруловнае — Мухар-Шэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан.

Холбоева Мария Павловнае — Кабанскын аймагай «Оймурский» совхозой hаалишан.

Цыбенов Цыренжап Цыденжаповичые — Баунтын аймагай «Джилиндинский» совхозой малшан.

Яманов Сергей Федотовичые — КПСС-эй Загарайн райкомой инструктор.

Яньков Федор Сергеевичые — Захааминай аймагай Михайловкын совхозой тракторист.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1976 оной мартын 10.

МЭРГЭЖЭЛТЭД, ТАРЯАШАДАЙ АНХАРАЛДА

ХУУШАН ЗҮРГӨӨРӨӨ ДАБШАЛТАГҮ...

(Үрэhэ тарилгын нормо тухай)

КПСС-эй XXV съезд дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хэлэн «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» гэhэн дэлгэрэнгы элидхэл соо арбадахи табан жэлдэ орооhо тарянай ургаса эрид дээшэлүүлхэ, илангаяа hайн шанартай үрэhэнэй орооhо ехээр бэлэдхэжэ абаха тухай онсо хэлэгдэнхэй гээшэ. Тиин парти, гүрэн түрүүнгөө хараалhан энэ зорилго амжалтатайгаар бэелүүлхын тула республикымнай ажахынуудта, туршалгын станцинуудта, мүн эрдэм шэнжэлгын бусад эмхи зургаануудта горитой хүдэлмэри ябуулагдажа, түрүү онол арганууд элирүүлэгдэжэ байна. Манайшье Ивалгын Буряадай туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэд hүүлэй жэлнүүдтэ орооhото ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ, шэнэ сортын таряа бии болгохо, минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэхэ талаар олон тоото туршалгануудые хэhэн байна. Тиихэдээ зарим тэды hайн дүнгүүдые туйлажа, нилээд шэнэ онол арга элирүүлээ hэн. Теэд мүнөө энэ статья соо бүхы шэнэ онол арга тухай бэшэ; харин шэнисын үрэhэнэй тарилгын нормо тухай тогтон, өөрынгөө hанамжа хэлэхэмни.

Халтад гэбэл ган гасуурта ородог манай республикын ажахынуудта орооhо тарянай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үрэhэнэй тарилгын нормо тон зүбөөр тодорхойлолго ехээр туhалдаг. Гадна, ажахы бүхэнэй тарилгын газар бултадаа уhалагдадаггүй, хүсэд үтэгжүүлэгдэдэггүй байхаhаа гадна, хүрьhэнэйнь үрэжэл адли байдаггүй, хоорондоо илгаатай гээшэ. Тиимэhээ колхоз, совхозуудай агрономууд энээндэ ехэ анхарал хандуулха зэргэтэй.

Мүнөө үедэ республикымнай байгаалиин эрхэ байдалай, мүн газарай үрэжэлэй шэнжэ шанараар хубаарилагдаhан зоно бүхэндэ үрэhэнэй тарилгын нормо хүсэд тодорхойлогдоhондо гологдоно гээшэ. Теэд үнэн дээрэнь абажа харахада, hүүлэй жэлнүүдтэ ажахы бүхэн шэнэ сортын тарянай үрэhөөр, хүсэтэ машина, техникээр, минеральна үтэгжүүлгээр, гербицидээр хангагдадаг болобошье, орооhо тарянайнгаа ургаса хараа байса жэгдэ дээшэлүүлнэгүй. Ушарынь гэхэдэ, мүнөө колхоз, совхозуудай агрономууд «үдхэнөөр тарибал — үндэр ургаса» гэhэн хуушанай заабаряар тарилгаяа үнгэргэжэ, гектарай 240—250 килограмм үрэhэ тарина. Тиихэ мүртөө олохон ажахыда газарайнь үрэжэлэй шэнжэ шанараар, оруулагдаhан үтэгжүүлгын зэргээр үрэhэнэй тарилгын нормо хубилгагданагүй. Гадна олохон агрономууд hүүлэй үедэ гектар бүридэ таригдаха үрэhэнэйнгөө хэды миллион орооhонойнь ургаха шадалтай байhые тодорхойлонгүй, 1000 орооhоной шэгнүүр элирүүлжэ, таригдаха үрэhэ хүрэнгынгөө хэды процентынь ургахые бодомжолонгүй нормыень килограммаар гү, али центнерээр тодорхойлдог заншалтай болонхой. Зүгөөр энэ «арга» тон таарахагүй гээшэ. Үрэhэнэй тарилгын нормо иимэ юрын багсаамжаар тогтоохodo хэзээдэшье баян ургаса ургуулагдахагүй байна.

Манай республикада шэнисын үрэhэнэй тарилгын нормо гол түлэб сортучастогуудта, шэнэ сортын таряа нютагай байгаалиин эрхэ байдалда тааруулха туршалга, зэргэсүүлгын үедэ тодорхойлогдодог байhан юм. Жэшээлбэл, 1940 ондо «Лютеценц 62» сортын таряа нютагжуулха туршалгын үедэ хэгдэhэн тэмдэглэл соо **«Кабанскын, Бэшүүрэй аймагуудай сортучастогуудта хэгдэhэн туршалгын дүн согсолходо, гектар бүридэ ургаха шадалтай 4,92—5,32 миллион орооhо, харин ган гасуурта ородог Сэлэнгын аймагта 4,0 миллион орооhо тарихада тогтууригай баян ургаса абтаха»** гээд бэшэгдэнхэй. Энэ юу элишэлнэб гэхэдэ, үрэhэнэй тарилгын нормын гансал сортучастогуудта тодоруулагдадаг байhыень гэршэлнэ.

1950-яад онуудта Бэшүүрэй сортучастогта гектарай 170 килограмм, Хэжэнгэдэ — 162, Сэлэнгэдэ — 150, Түнхэндэ — 160 килограмм үрэhэн таригдадаг байбал, 1960-аад онуудта энэ нормонь ямаршье туршалга, шэнжэлэлгэгүйгөөр эрид нэмэгдээ. Тиигэжэ Бэшүүрэй аймагта гектарай 205, Хоринн — 183, Сэлэнгын 195, Түнхэнэй аймагта 225 килограмм үрэhэ таридаг болоhон байна.

Мүнөө аймагуудай сортучастогууд урид хубаарилагдаhан зоныгоо ёhоор үрэhэнэй тарилгын нормо баримтална. Тусхайлан хэлэбэл, Кабанскын аймаг гектарай — 228 килограмм, Захааминай, Баргажанай, Бэшүүрэй сортучастогууд — 190, Түнхэнэй, Яруунын аймагуудта — 200, Сэлэнгын, Хэжэнгын аймагуудта 171 килограмм үрэhэн таригдана.

Гэхэтэй хамта hүүлэй табан жэлэй туршада Хэжэнгын, Сэлэнгын, Баргажанай сортучастогуудта шэнисын үрэhэнэй тарилгын нормо тодорхойлхо талаар ехэ ажал, туршалга хэгдээ. Тусхайлан хэлэбэл, Хэжэнгын сортучастогта hүүлэй хоёр жэлэй туршада гектар бүридэ ургаха хүсэтэй 3,5-haa 5,5 хүрэтэр миллион орооhо тарижа туршаhан туршалгын дүн зэргэсүүлэн харахада, шэнгэншэгээр таригдаhан «Онохойская-4», «Бурятская» сортын шэнисэ баян ургаса үгөө. Иигээд ерэхэлээрээ дээрэ хэлэгдэhэн баримтын дүнгүүдые зүбтэйдэ тооложо, сортучастогта тодоруулагдаhан үрэhэнэй тарилгын нормые хаа хаанагүй нэбтэрүүлhэнэй үлүү ха гэжэ hанагдана. Ушарынь хадаа, нэгэдэхеэр, сортучастогуудай газарай хүрьhэн заабол hайн байхаhаа гадна, хүсэд үтэгжүүлэгдэнэ, уhалагдана. Тарилгань сэбэр паар дээрэ хэгдэдэг байна ха юм. Тиимэhээ энээниие ажахынуудай политой яашье жэшэжэ болохогүй.

Онохойн селекционно станцида олон жэлэй туршада ажаллажа, туршалга хэhэн К. М. Крам «Хабар, зунай үедэ ехээр гандадаг нютагуудта орооhо таряа шэнгэншэгээр тарихада юрынхиhөө ургасань эрид дээшэлнэ. Иимэ арга хэрэглэхэдэ тарянай үрэhэн газаран хүрьhэн соо hайкаар ургажа үндэhэшэхэ, хоолос соохи орооhониинььшье бусадhaa томо байна. Тиимэhээ иимэ аргаар таригдаhан тарянай орооhо үрэhэ хүрэнгэдэ бэлэдхэжэ, хуурай, элhэлиг, түргэн хатадаг хүрьhэтэй аймагуудта хэрэглэбэл таатай» гэжэ бэшэhэн байдаг. Энэшье зүб. Үрэжэлөөр муу, уhалагдадаггүй, түргэн гандадаг газарта орооhо таряа заал hаа шэнгэншэгээр тарихада баян ургасын абтадагые тон зүбөөр тодорхойлоо бшуу.

Хоёрдохёор, Хоринн аймагай Анаагай совхоздо ахамад агрономоор ажаллаhан, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат В. И. Осипов гектар бүридэ ургаха шадалтай 4,0—4,5 миллион орооhоной хүртэхөөр тарилга хэжэ, хуурай, түргэн гандадаг хүрьhэтэй газарта таряа шэнгэншэгээр тарихада заабол баян ургаса үгэдэг байhыень үшөө дахин элишэлээ.

1963—1967 онуудта Хурамхаанай совхозой ахамад агрономоор ажаллахадаа Хүнтэйн тарялаанда зарим тэды туршалга хэhэнби. Тиихэдээ шэнисын тарилгын нормо хахадаарнь, гектарай 110—120 килограмм үрэhэнэй хүртэхөөр хороохоdомнай ургасань эрид дээшэлдэг байhан юм.

Үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин таhагай хүдэлмэрилэгшэд үтэгжүүлэгдээгүй, мүн үтэгжүүлэгдэhэн, сэбэр паар дээрэ шэнисэ элдэб нормоор тарижа туршаhан байна. Тиигэжэ гектар бүридэ ургаха шадалтай 2,0-hoo 6,0 миллион орооhоной хүртэхөөр сэбэр паарта гектарай 78—175 килограмм үрэhэнэй таригдаhан поли дээрэhээ гектар бүриhөө дунда зэргээр 18,7—19,8 центнер таряан хуряагдаа. Харин гектарай 190—228 килограмм үрэhэнэй таригдаhан участогhaa гектарай 18,3 центнер ургаса абтаhан байна.

Хоёрдохи, хабар хахалагдаhан, үтэгжүүлэгдээгүй поли дээрэ гектар бүридэ 76—152 килограмм хүрэнгын хүртэхөөр тариhаниинь гектарай 8,9—9,7 центнер таряан абтаа. Тиихэдэ гектар бүхэндэ 171—228 килограмм үрэhэнэй гаргашалагдаhан газарhaa гектарай 7,9—8,6 центнер ургаса абтаhан юм.

hүүлшын гурбадахи, үтэгжүүлэгдэhэн участок дээрэ гектар бүриин 76—171 килограмм үрэhэ тарихада гектарай 16,3—17,6 центнер таряан хуряагдаа бэлэй. Харин тарилгынь нормые гектарай 190—228 килограмм болгоходо ургасань нилээд доошолоо. Туршалгын эдэ дүнгүүд юу элишэлнэб гэхэдэ, үрэhэнэй тарилгын нормые хороходо заабол баян ургаса абтана гэжэ үшөө дахин гэршэлнэ. Тиимэhээ Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциин, мүн К. М. Крамай, В. И. Осиповой, Баргажанай аймагай Хүнтэйн тарялаанда хэгдэhэн туршалгаар элирүүлэгдэhэн эдэ дүнгүүдые хараада абан, ган гасуурта ородог манай республикын ажахынууд сэбэр паар дээрэ гү, али үтэгжүүлэгдэhэн полидо тарилга хэхэдээ гектарай дунда зэргээр 155—175 килограмм үрэhэ гаргашалбань зохисотой байха гэжэ hанагдана. Тиихэдэ үтэгжүүлэгдээгүй поли дээрээ гектар бүриин 120—135 килограмм хүрэнгын хүртэхөөр тарилга хэхэдэ таарамжатай, баян ургаса абтахаар шье гээшэ.

Гэхэтэй хамта гектар бүхэндэ 76 килограмм үрэhэнэй хүртэхөөр тарихада ургасань бусадhaa hайншье haa, түргэн эдеэшэтэгүй, орооhониинь муу шанартайгаар хурлагдана. Тиимэhээ энээниие нэбтэрүүлэлтэгүй юм.

Мүнөө үедэ олохон ажахынууд газараа муугаар элдүүрилжэ, үрэhэнэй тарилгын нормо эрид дээшэлүүлдэг болонхой гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Юуб гэхэдэ, жэгдэ хахалагдажа борнойлогдоогүй поли дээрэ тарилга хэхэдэ үрэhэнэй орооhон заабол гүнзэгыдэ гү, ... рэ булагдажа, hүүл... дэ гаргашалагдаhа... гын хахадынь шах... гүй хосордог бай... Энэл ушарhaa зар... мууд энэ дутагдал... хые hэдэн, тарилг... хэмгүй нэмээлэ.

Хэрбээ үнэхөө... ургаса хуряаха г... нэй тарилгын норм... лүүлэнгүй, газараа... ническэ заабариин... дүүрилжэ, тарилг... hайн болзорто, ... гаргэдэг болохо... Хоёрдохёор, тари... гүнзэгыдэ тариад, ... шүдэтэй катогор... жэгдэлхэ шухала.

Саашань хэлэхэд... мэргэжэлтэд үрэhэ... гын нормые дээш... бог буртаг үбhэн... гадаг юм гэжэ т... Энэшье буруу бэ... шэнгэншэгээр ... полидо буртаг үб... бэгжэбэл саг соонь... ходо hая ургажа ... ряанда ехэ хоро ... юм.

Үрэhэнэй тари... мые хорооходо ... баян ургаса хура... шэ, мүн республи... най үрэhэ хүрэнг... ной дутадаха үш... хагдаха зэргэтэй. ... бэл, манай респу... гэрhэн табан жэл... да 150 мянга ... үрэhэнэй таря... ласть, хизаарну... далдажа абаhан ... сахан нёдондо ... тонно орооhон үрэ... гэдэ хэрэглэгдэхэ... дагдан абтаа. Хү... орооhон шанарай... аймагуудта ... сортын шэнисэ... нилээд муу. Тии... шухала болоhо... хай ажахын мэрг... ряашан бүхэн зүб... жэ, зохихо тэмш... хэхээр болонхой. ... дэ, үрэhэнэй тари... мо республика дэ... тоор тодорхойлог... на ха юм.

Б. ГОМ...
Буряадай хүдөө ...
туршалгын ст...
ахалагш...
хүдэлм...
республикын ...

...ГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

...релиин 11-дэ—арадай ...ьянарай һунгалта

аймагуудта арадай сүүдэй түрүүлэгшээр хүдэлөө. Хэһэн хүдэлмэриеэ гүнзэгыгөөр мэдэдэг, баян дуршэлтэй болоһон арадай судья республикын Юстициин министерствэдэ ахамад консультантаар томилогдоо бэлэй.

— Нүхэр Власовай өөрынгөө таһагта һуухань үсөөн юм. Ходо хүдөө гаража, зүбшэл туһаламжа үзүүлжэ байдаг,—гэжэ юстициин министрэй орлогшо Б. С. Бальжинимаев тэмдэглэнэ.

Түрүү дүршэлые нүхэр Власов хэзээдэ дэмжэжэ, ажал хүдэлмэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхыень судьянуудта дурадхажа байдаг.

Ниитын уялгануудые дүүргэдэг байна. Арадай хиналтын комитедэй штатнабэшэ инспектор, ажалшадай депутадуудай городской Совэдэй депутадуудай комнатын методическа совэдэй гэшүүн, «Знание» бүлгэмэй эхин организациин хүтэлбэрилэгшэ юм.

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой, оёдолой «Байкал» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаанууд дээрэ Ким Филиппович Власов Советскэ районой һунгуулиин хоёрдохи округһоо судьягай кандидадаар дэбжүүлэгдээ. Нүхэр Власовай һунгагшадайнгаа этигэл найдабарие харюулха байһандань һэжэг түрэнэгүй.

Н. МАНШЕЕВ.

...ИГЭЛ НАЙДАБАРИ

худал хуурмаг худхаляаень тодоруулаа.

Арадай сүдьяда нэгэнтэ бэшэ орёо бэрхэ хэрэгүүдые хараха ушар тохёолдодог. Тэрэ бүридэнь ямар шалтагай дээрэһээ үндэһэлээб гэжэ тодорхойлдог юм.

Нэгэ иимэ хэрэг харагдаа. 21 наһатай Юрий Братеньков Галина һамгантаа ямаршьегүй һайн ажаһуудаг байба. Али болохоор һамгандаа туһалхые оролдодог һэн. Хадам эхэнь басаганайнгаа улаан» нюдэтэйе обёороод, хүрьгэн хүбүүгээ үндэһэгүйгөөр харааража, зэмэлжэ ороо. Сухал дундаа Братеньков хадам эхээ түлхижэрхиһэн байгаа. Тиигээд сүүдэй урда зогсобо.

Улаан-Үдэ станциин М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой, Ленинэй комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын заводой цехэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай хамтын суглаанууд дээрэ Ф. А. Котиков Железнодорожно районой һунгуулиин нэгэдэхи округһоо арадай судьягай кандидадаар дэбжүүлэгдээ.

К. ПАВЛОВ.

БАМ МАНАЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГО

Энэ зуун жэлэй агуу ехэ барилга болохо Байгал-Амарай түмэр замай барилгада хүдэлхэ түрүүшын хүдэлмэришэд 1974 оной май һарада ерэһэн юм. Тэдэнэр гол түлэб Харьков хотоһоо тоннель малтахаяа ерэһэн байгаа. Удаань 137-дохи онһожоруулагдамал колоннын механизаторнууд ерээ бэлэй. Түмэр харгын барилгашадта медицинскэ һайн туһаламжа хүргэхэ гэһэн гол зорилго аймагай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ табигдаа.

Харгы замгүй байлга, сагай хүшэр хүндэ уларил, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй үсөөдэлгэ түрүүшын үедэ ажалдамнай нилээд һаад ушаруулаа. «Аймаг соо байһан БАМ-ай барилгашадта медицинскэ туһаламжа хүргэхэ тухай» Россин Федерациин болон Буряадай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствэнүүдэй захиралтын гараһанай һүүлээр координационно совет байгуулагдажа, барилгашадые хангаха хэмжээ ябуулганууд зохёогдоо һэн.

Элүүрые хамгаалгын материально-техническэ бааза һайжаруулха асуудалда гол анхаралаа хандуулжа эхилһэн байгаабди. Верхне-Ангарска участково больница бариханһаа гадна, аймагай гол больницын оронуудай тоое 75-һаа 100 хүрэтэр олошоруулжа, поликлиникээ үргэдхөөбди.

БАМ-ай баригдажа эхилһэн сагһаа хойшо аймагай гол больницада хэрэгтэй бүхы түхеэрэлгэнүүдые, тэрэ тоодо санитарна, ашаанай автомашина, хамта дээрээ 100 мянган түхэригэй элдэб хэрэгсэл абаабди. Һүүлэй үедэ шүһанай отделени, серологическа, биохимическэ, резуслабораторинууд нээгдээ. Гэдэһэнэй үбшэнһөө һэргылхэ таһаг болон кабинет, паразитологиин лаборатори мүн лэ шэнээр нээгдээ.

Травматологиин, халдабаритай үбшэнүүдые аргалдаг таһагуудые бэхижүүлхэ, кадрова асуудалнуудта мүн лэ шухала анхарал хандуулагдаһан байна. Хэрбээ урдань аймаг врачнуудаар 67 процент хангагдаад байгаа һаа, мүнөө 86 процентдэ хүргэгдэбэ. Улаан-Үдын интернатура дүүргэһэн залуу мэргэжэлтэд манай аймагта саг үргэлжэ хүдэлхөөр ерээ. Хоёр хирург хоёр һарын травматологиин курса, хоёр врач-анестезиологиин, хоёр врач—шүһа хэдэг тусхан курса дүүргэһэн байна.

Мүнөө манда нюдэнэй врач яаха аргагүй хэрэгтэй. Республикын ниислэл хотоһоо манай аймагай холо байһые хараадаа абажа, энэ асуудал заатагүй шиидхэхэ бэзэ гэжэ найданабди.

Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалгын министр Л. Д. Мадыева, БАМ-ай зоһын дүрбэн районой ахамад врачнууд Усть-Кутһаа, Казачинскһаа, Нижне-Ангарск болон Тындэһээ РСФСР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын координационно комиссиин заседанида уригдажа, хэһэн ажал тухайгаа тоосоһон юм. БАМ-ай барилгашадые медицинскэ талаар хангалгые һайжаруулха шухала гэһэн зорилго манай урда табигдаа бэлэй.

БАМ барилгын ажалай үргэдхэгдэхэтэй хамта барилгашадай, тэдэнэрэй гэр бүлынхидэй тоо улам олошорно. 1975 оной һүүл багта барилгада хүдэлэгшэдэй тоо 2 дахин шахуу олошороо. Тиимэһээ манда акушер-гинекологуудые, педиатрнуудые олошоруулха асуудалда һаналаа табимаар. Нижне-Ангарскда 60 һууритай нарайлалгын байшан бариха проектнэ-сметнэ документаци 1976 оной нэгэдэхи кварталда бэлэн болгогдохо юм. Гэхэ зуура, нарайлалгын байшангай барилгые ямар эмхидэ даалгахаб гэһэн асуудал манай һанаа зобооно. Аймагай мэдэлдэ байһан Нижне-Ангарскдахи барилгашад һайнаар, түргөөр ажаллаха баазагүй. Барилгашадай эндэхи баазые бэхижүүлхэ талаар республикын Коммунально-гэр байрын министерство зохихо хэмжээ абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

«Хакусы» гэдэг эмнэлгын газарые үргэдхэхэ асуудал хаража үзэгдөө. Дурсагдаһан эмнэлгын газар 300 ороор үргэдхэгдэхэ байна.

Аймагай түбэй больницын, санэпидстанциин хүдэлмэрилэгшэд барилгашадые медицинскэ талаар хангаха зорилготой тусхай графигаар ажаллана. Медигүүдэй хүдэлмэридэ санитарна авиаци туһалдаг болоно, эгээл холын газарнуудта хүрэхэ аргатай болообди. Аймагай больницын дэргэдэ тусхай бригаданууд эмхидхэгдээ. Тэдээнэй бүридэлдэ травматолог, терапевт, анестезиолог, санитарна врач, медицинскэ дунда мэргэжэлтэд оролсоно. Эдэ бригаданууд барилгашадта сэхэ ошожо, байра дээрэнь туһа хүргэнэ.

Ахамад врач Н. Г. Гордейчигэй даадаг аймагай санэпидстанциин коллектив хүнүүдые халдабарита элдэб үбшэнһөө һэргылхэ, һуурин тосхонуудые, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые ариг сэбэр байлгаха уялгаяа харюусалгатайгаар дүүргэнэ. Тэрэшэлэн акушер-гинеколог А. Г. Пономарев оролдосотой һайнаар хүдэлнэ.

1974 оной һүүл багаар Северо-Байкальск гэжэ шэнэ тосхондо БАМ-ай медико-санитарна албан бии болгогдонхой. Тэндэхи замай больницые врач Р. А. Занданов, замай санэпидстанциие — врач Л. Я. Сердюк гэгшэд толгойлно. Үнгэрөөшэ жэл Даваан, Гуоджекита һууринуудта, Хойто-Муйска тоннелэй зүүн ба баруун порталнуудта фельдшерскэ пунктнууд нээгдээ һэн. Таазы Уоян хоёрой хоорондо баригдажа [illegible] автомобильна харгын 81-дэхи, 117-хи километртэ фүльдшерско-акушерскэ пунктнууд хүдэлнэ. Түмэр замай станци болохо Уоян дээрэ түрүүшээр фельдшерскэ пункт нээгдэһэн аад, мүнөө врачай здравпункт болоод байна.

БАМ-ай эмнэлгэ-профилактическа, медико-санитарна эмхи зургаанууд мүнөө ехэнхидээ багахан гэрнүүд, вагончигууд соо байна. Тиимэһээ тэндэ тусхай алба, кабинет, лаборатори нээхэ аргагүй. Түмэр зам баригшадта тусхай туһа аймагай, республикын больницанууд хүргэнэ. Барилгашадай байра байдал, бэеыень үзэхэ, шэнжэлхэ зорилгоор Эрхүүгэй медицинскэ институдһаа, Москва хотын эмнэлгын эмхи зургаануудһаа олон хүнэй хабаадалгатан экспедици, бригаданууд ерэнэ.

Арбадахи табан жэлэй туршада БАМ баригшадай урда тон ехэ зорилгонууд табигданхай. Тэдэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхэдэнь, манай аймагай элүүрые хамгаалха эмхи зургаанудай хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүсэ шадалаа зорюулна.

Л. ИПАТОВА,
Хойто-Байгалай аймагай ахамад врач.

Углөөдэр—Эхэ ороноо агаарай добтолгоһоо хамгаалха сэрэгүүдэй үдэр

ЭХЭ ОРОНОЙ АГААРАЙ ДАЙДЫЕ САХИН ХАМГААЛАГША

Манай Эхэ оронoй ПВО-гой сэрэгүүдэй үдэр мүнөө жэлдэ КПСС-эй XXV съездын үүсхэһэн патриотическа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда тэмдэглэгдэхэнь. ПВО-гой авиациин командалагша, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, авиациин генерал-полковник **А. Е. Боровых** ТАСС-ай корреспондентын гуйлтаар оронoй ПВО-гой сэрэгшэдэй амжалтанууд тухай хөөрэбэ.

Манай Эхэ оронoй ПВО-гой сэрэгүүдэй албатад Ленинскэ Центральна Комитедэй политическэ хараа шугам ба бодото хэрэгүүдые хүсэд, бүрин һайшаана, нэгэ һаналтайгаар дэмжэнэ. Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ КПСС-эй XXV съездын даалгаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ гээд зоригжонхой.

Совет гүрэнэй агаарай дайдые хамгаалха, түрүүшын подразделени 1917 оной октябрьда, Улаан Петроградта ехэ аюулай тохёолдоод байха үеэр мүндэлһэн түүхэтэй. Нүхэр В. И. Ленинэй заабариин ёһоор, Путиловска заводой хүдэлмэришэд зенитнэ ехэ буунуудтай, хуягламал талмайнуудые бариһан, дайшалхы команда эмхидхэһэн юм. Путиловска хуягта артиллерийска дивизион агаарай добтолгоһоо хамгаалха орон доторхи түрүүшын подразделени болоо бэлэй. Тэрэнэй сэрэгшэд граждан дайнай, Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуу ехэ дайнай фронтнууд дээрэ шэн зоригтойгоор дайлалдан, агаарай ба газар дээрэхи дайсадтай тулалдаһан тэмсэлдэ шухала үүргэ дүүргээ һэн. Путиловско-Кировскэ гвардейскэ агаарай добтолгоһоо хамгаалха, Ленинэй ордентэ ПВО-гой полк мүнөө алдар домогто тэрэ частиин үг залгамжалагшань болонхой.

ПВО-гой сэрэгүүдые дайшалхы шэнэ техникээр зэбсэглэхын, хилэ шадарай нютагуудта, захиргаанай-политическэ ба экономическа түбүүдэй оршон тойрондо шэнэ хүсэнүүдые бии болгохын тула дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ ехэ юумэн хэгдээ.

Агаарай добтолгоһоо хамгаалха сэрэгүүд Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуу ехэ дайнай түрүүшын үдэрһөө эхилжэ эрэлхэг зоригой, шэн габьяагай, дайшалхы шадабариин гайхамшаг жэшээнүүдые харуулаа бэлэй. Москвае агаарай добтолгоһоо хамгаалһаниинь ПВО-гой сэрэгүүдэй түгэс ашаг үрэтэй ба найдамтайгаар тулалдалгын эрхим жэшээ болохо байна. Курска дүхэригтэ дайлалдаһан, Одессэ ба Киевые, Севастополь болон Сталинградые, Минск ба Новороссийскые, Керчь болон Ленинградые, мүн бусад олон совет городуудые хамгаалагша летчигүүд, зенитчигүүд гайхамшаг габьяатайгаар тулалдаа һэн.

Алдарта хүбүүд болон басагадайнгаа баатар габьяата хэрэгүүдые Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнээ. 80 мянга гаран хүн орденууд, медальнуудаар шагнагдаһан, 92 сэрэгшэ Советскэ Союзай Геройнууд болоһон байгаа.

Агаарай добтолгоһоо хамгаалха 29 часть ба соединени гвардейскэ солотой болоһон, олохон корпусууд, дивизинүүд, полкнууд хүндэтэ бусад нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэһэн, СССР-эй орденуудаар шагнагдаһан байна.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ оронoй ПВО-гой сэрэгүүдтэ шанарай талаар горитой хубилалтанууд бэелүүлэгдээ.

Агаарай сэрэгүүд Эхэ оронойнгоо нангин хилэнүүдые бүри һэримжэтэй хёрхоор, социализмын туйлалтануудые саашадаа үшөө нариинаар сахин хамгаалха гэжэ шиидэнхэй.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри бэелүүлэн Улаан Тугта Бакугай округой сэрэгэй летчигүүд, ракетчигүүд, локаторщигууд эрхимээр албаяа хэнэ. Тэдэнэр Эхэ оронойнгоо агаарай дайдые нангинаар сахина. Энэ округой сэрэгшэд Эхэ оронoo агаарай добтололгоһоо хамгаалха үдэрые дайшалхы һуралсалай шэнэ амжалтатайгаар угтаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сэрэгэй нэгэдэхи классай летчигүүд майор Николай Скороход, капитан Георгий Андреев, ахалагша лейтенант Леонид Дронов.

ТАСС-ай фотохронико.

АЙМАГАЙ СОВЕДЭЙ СЕССИ

Ахын аймагай Совэдэй ээлжээтэ сесси боложо үнгэрбэ. Сессидэ хабаадагшад аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо, хүдөө ажахын управлениин начальник Ю. А. Унжуевая «Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ» гэһэн элидхэл шагнан хэлсэбэ.

Элидхэлшэ, сесси дээрэ үгэ хэлэһэн депутадууд аймагай колхозуудта хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрэ үшөөл бага байна гэжэ тэмдэглэбэ. Гадна ниитын малай үүлтэр һайжаруулха, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар зохихо хэмжээн багаар абтана.

Д. ОШОРОВ.
Ахын аймагай Совэдэй гүйсэдкомой секретарь.

ЗАЛУУШУУЛ ЭРДЭМ МЭДЭСЭЕЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Залуушуулые һуралсалда хабаадуулха талаар хараалһан түсэб Сэлэнгын аймагта амжалтатайгаар дүүргэгдэнэ. 1975—1976 онуудай һуралсалай жэлдэ 1600 хүн һуража гарахань. Аймаг дотор хүдэлмэришэн залуушуулай —3, хүдөөгэй—2 һургуулида 617 хүн дунда, 566 хүн найман жэлэй һургуули дүүргээ. Үдэшын һургуулинуудай һуралсалай - материальна бааза бэхижээ, хангалгань нилээд һайжараа.

Аймагай колхоз, совхозууд, промышленна предприятинууд һургуулиин кабинедүүдые түхеэрэлгэдэ ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Жэшээлхэдэ, Галута-Нуурай шахтын дирекци хүдэлмэришэн залуушуулай нэгэдэхи һургуулида ехэхэн туһаламжа үзүүлээ. Бага-Холбоолжоной уурхайн коллектив энэ һургуулида мебель абахыень 850 түхэриг мүнгэ үгэһэн байха юм.

Сэлэнгын совхозой Ехэ-Сагаачай отделенидэ (эрхилэгшэнь В. Ц. Цыденов) залуу хүдэлмэришэдэй һуралсал һайнаар эмхидхэгдээ. 1973—1974 онуудай һуралсалай жэлдэ 6 залуу һаалишад, 1974—75 онуудай һуралсалай жэлдэ 13 механизаторнууд дунда һургуули дүүргээ.

Р. БАЛДАНОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

...ДИШО

ЭХЭ СЭБЭР ХАРАА ШЭГЛЭЛ

ТАСС

гэжэ Сомалиин Верховно Революционно Совэдэй (ВРС) вице-президент Исмаил Али Абукар мэдүүлээ.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгые үргэдхэн хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулһан партиин, бүхы совет арадай түлөөлэгшэ — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй ажал ябуулга уласхоорондын оршон байдалда үргэнөөр мэдэрэгдэжэ байна гэжэ ВРС-эй вице-президент тэмдэглэбэ.

Колониальна дарлалта мүлжэлгэһөө сүлөөрһэн бүхы оронуудтай харилсаа холбоо тогтоожо, туһаламжа үзүүлхэ гээшэ Советскэ Союзай залан сэхэ хараа шэглэл болоно. Ниитэ нэгэн һанал бодолдо, үг зорилгодо үндэһэлһэн Совет-сомалин харилсаа холбоон энээниие гэршэлнэ бшуу.

...Ч-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

гол шэглэлнүүд тухай элидхэлые, ЧССР-эй экономико ба социальна байдалые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ Директивэнүүдые КПЧ-гэй Центральна Комитет зүбшэн хэлсээд, һайшааха зуураа, КПЧ-гэй апрелиин 12-то нээгдэхэеэ байһан XV съездэ дурадхаа гээд пленум тухай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

ЛИССАБОН

...ГАЛТАДА БЭЛДЭНЭ

ТАСС

дажэ, оронoй олон районуудаар хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэнэ. Ажалшадай олон мянган түлөөлэгшэдэй жагсаал Лиссабондо болоно, тэрээндэ хабаадагшад президент Кошта Гомештой уулзаад, хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү хэмжээнүүдые дары абаха эрилтэ табиба. Буруушаалгын жагсаалнууд оронoй бусад районуудта болоно.

Хархис хүсэнүүдэй үүдхэһэн харата муухай ябуулганууды Революционно Совет эрид буруушаагаа.

СОФИ

СОЦИАЛИС ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМЫН ТУГ ДОРО

ТАСС

Тэрэнэй тобшололнуудые, шиидхэбэринүүдые хараада абангүй, ниитэ-политическэ гол шухала, ехэ асуудалнуудые шиидхэжэ болохогүй байһаниинь КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэреэ дүүргэһэнэй һүүлээр улам эли болоо гэжэ «Кооперативно село» газетэ «Социалис интернационализмын туг доро» гэһэн гаршагтай статья соо гоо бэшэнэ.

Эгээл хүсэн түгэс социалис гүрэнэй хүтэлбэрилхы парти болохо КПСС уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ёһотойл манлай байһанаа съезд дээрээ улам элеэр харуулаа.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронууд революционно бусад хүдэлөөнүүдэй дунда түрүү отрядынь болонхой. Эгээл иимэһээ КПСС-эй XXV съезд социалис гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоондо гол анхаралаа хандуулна бшуу. КПСС-эй XXV съезд дээрэ баталагдан абтаһан СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд доторхи экономическа стратеги дэлхэйн социалис оронуудай экономическа хүсэ үргэдхэлгэдэ, капитализм ба социализмын хоорондохи мүрысөөндэ Советскэ Союзай онсо ехэ үүргэтэй байһан тухай эли тодоор хэлэнэ.

КПСС-эй XXV съезд марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын, адли тэгшэ эрхын, али бүхы асуудалнуудые хани ёһоор зүбшэн хэлсэлгын, нэгэ нэгэндээ туһалалсалгын үндэһэ һуури дээрэ социалис гүрэнүүдэй хоорондохи үзэл сурталай харилсаатай, политическэ ниитэ нэгэн хараа бодолтой байһыень КПСС-эй XXV съезд элирхэйлэн харуулаа.

Политическэ доройтон унаһандаа маоизм эгээл хархис этэгээдүүдтэй, милитаризмтай хамжан нэгэдэв гээд «Кооперативно село» газетэ бэшэнэ. Шахардуу байдал һуларуулгын дайсадтай Урда Родезиин ба ЮАР-ай үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадтай, Чилиин фашис хунтатай, империалис бусад хүсэнүүдтэй эдэнэр һаналаа нэгэдэһэн байна. Тиигэжэ социализмда эсэргүү тэмсэлдэ Хитад империализмын ханиинь болоо. Советскэ Союзай Коммунис парти маоис «революционно хараа шэглэлэй» СССР-тэ, бусад социалис оронуудта, Коммунис партинуудта зүрюу харша байһыень сэхэ руунь, коммунис ёһоор элишэлһэн байгаа.

КПСС-эй XXV съезд дээрэ үргэлжэлүүлэгдэһэн эб найрамдалта программа дэлхэйн дээрэ болоһон үйлэ хэрэгүүдтэ һайнаар нүлөөлнэ. Пролетарска интернационализмда Болгариин коммунистнуудай үнэн сэхэ байһые БКП-гай XI съездын хүдэлмэри тодо хурсаар баталба гээд газетэ бэшэнэ.

БЕЙРУТ

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Апрелиин 10-да зарлагдахаар хараалагдаһан парламентын заседанида Ливанай политическэ тушаалтад бэлдэжэ байна. Эрхэ түлөөлэлгынь болзорой дүүрээгүй байгаашье һаань, республикын мүнөөнэй президент С. Франжьее тушаалһаань буулгаха һунгалта үнгэргэхэ арга олгоһон заһабари Ливанай конституциин 73-дахи статьяда оруулагдаха зэргэтэй. Парламентын заседаниин урда тээ политическэ хараа бодолоо тодорхойлхын тула бүхы талануд эдэ үдэрнүүдтэ зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые, зүблөөнүүдые үнгэргэжэ байна.

Парламентын заседаниие аюулгүй байдалда үнгэргэхэ гээшэ гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно.

Парламентын заседаниин болохо районд апрелиин 8-һаа комендантска час соносхоһон тухайгаа Бейрудэй саг зуурын губернатор генерал Ахдаб мэдээсээ.

Хэдэн үдэрэй урда тээ Бейрудтэ ерэһэн США-гай түлөөлэгшэ Д. Браунай «хоёр талые эблэрүүлхэ» гэһэн ябуулга хэжэ байһан ушарыень түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд буруушаана.

«Эсэргүүсэлтын Палестинын хүдэлөөндэ шанга сохилто үзүүлхын, Ливанай национально-патриотическа хүсэнүүдэй эб эе таһалха, һамга сохюулхын түлөө Ливандахи граждан дай һамбаашалхые США, араб хархис хүсэнүүд һэдэнэ», — гэжэ Палестиные сүлөөлхэ демократическа фронтын генеральна секретарь Найеф Хаватма эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Египедэй хүтэлбэрилэгшэд, мүн араб хархис хүсэнүүд Ливанда граждан дай һүжэрөөлгэдэ нүлөөлһэн. Ливанай хархис хүсэнүүдтэ али бүхы туһаламжа үзүүлһэн байна гэжэ ДФОП-ой генеральна секретарь тэмдэглэбэ.

ПЕКИН

Сэхэ руунь мэдэрхэ баатай болобо

ТАСС

Тяньаньмэнь гэжэ талмай дээрэ һаяхан болоһон үйлэ хэрэгтэй дашарамдуулан, «Жэньминь жибао» газетэ статья толилбо. Энээндэ хабаадаһан хэдэн арбаад мянган хүн зон «контрреволюционно политическэ хүлгөө үүдхэһэн ангиин дайсад» болоно гэжэ тэрээн соо хэлэгдэнэ. Энэ жагсаалай маоизмда эсэргүү шэнжэтэй байһые газетэ мэдэрхэ баатай болобо. Жагсаалда хабаадагшад «түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дунда эсэргүүсэн тэмсэнэ» гэжэ статья дотор тэмдэглэгдэнэ. Жагсаалда хабаадагшад маоистнуудай политикада эсэргүүсэхэдээ, тэмсэхэдээ, «тэмсэлэй гол шэглэлһээ хүнүүдые зайсуулан холодуулхые» һэдэнэ гэжэ «Жэньминь жибао» газетэ мүн лэ мэдэрбэ. Оронoo милитарис замда оруулһандань, орон доторхи социалис хүгжэлтэһөө холодоһондонь, экономичын доройтон муудажа байһандань, ажалшадай үгытэй ядуу байдалда ороһондонь дураа гутагшадай тэмсэлые хүсөөрөө дараха гэһэн һэдэлгэ Хитадай засаг захиргаан хэжэ байнхай.

«Жэньминь жибаода» толилогдоһон статья хадаа үргэн ниитэ ажалшан арадай маоизмда дураа гутажа, Хитадта тэмсэлэй улам үргэдэжэ байһанай үшөө нэгэ гэршэ болоно.

БОНН

ХАРХИС ХҮСЭНҮҮДЭЙ ТҮСЭБҮҮД

ТАСС

Контрреволюционно урбалта хэхэ һэдэлгынь буруу һүрэһэнэй һүүлээр Португалиһаа зугадан тэрьедэһэн генерал ди Спинола һүүлэй жэлнүүдтэ Португалиин арадай туйлаһан демократическа бүхы амжалтануудые усадхаха зорилготой үймөө хүлгөө татахые үшөө дахин бэлдэжэ байна гээд Баруун Германиин журналист Г. Вальраф мэдээсэнэ.

Һүүлэй гурбан һара соо Португалида байха үедөө «Португалиие сүлөөлхэ демократическа хүдэлөөн» (МДЛП) гэдэг контрреволюционно һуйдхалтэ эмхитэй холбоо барисаа тогтоожо, хархис хүсэнүүдэй харата муухай ябуулга хэхые бэлдэжэ байһан тухайнь дэлгэрэнгы мэдээнүүдые абаха аргатай болоһон байнаб гэжэ тэрэ хөөрэбэ. «Генерал Вальтер» гэжэ далда нэрэтэйгээр Дюссельдорф ерэһэн ди Спинолатай тэрэ хожомынь уулзаһан байгаа.

МДЛП-гэй эмхиин ба Португалиин социал-демократическа центр (СДЦ) гэдэг хархис партиин хоорондо холбоон тогтоогдонхой юм гэжэ Г. Вальраф тэмдэглээ. СДЦ-гэй сэлүүдтэй уулзахаа ХСС-эй түрүүлэгшэ, Баруун Германиин хархис хүсэнүүдэй удамарша Ф.-Й. Штраус һаяхан Португалиар ябаһан байгаа гэжэ тэрэ һануулба. Ди Спинолын Швейцариһаа гаража, ФРГ-дэ байдал болохо арга олгохыень Штраустай зүбшэн хэлсээ гэжэ ди Спинолын «этигэл хэдэй» нэгэн мэдүүлһэн байна.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГ[...]

- Манай айлшад.
- Боксоор мүрысө[...]
- Арадай аман зохёоло[й] абдарһаа.

„ГУРБАН НАРАНТАЙ“ УУЛЗАЛГА

«Гурбан наран» гэжэ кинофильмын Буряад орондомнай буулгагдажа байһан тухай манай газетэдэ үнгэрэгшэ 1975 ондо бэшэгдээ һэн. Энэ кинофильм бүтээгшэд Москваһаа Улаан-Үдэ хото ерэжэ, Буряад орон тухай, тэрэнэй ажалша бэрхэ хүнүүд тухай, аха ба залуу үетэнэй харилсаан, инаг дуран тухай буулгаһан киногоо зүбшэн хэлсэлгэдэ үргэнөөр табиба. Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө үеын Буряад орон тухай фильм үгы ха юм. Дээрэ дурдагдаһан фильмын сценарине манай Буряад ороной Бэшүүр нютагта түрэһэн Арья Дашиев мэдээжэ уран зохёолшо Виль Липатовтай суг бэшээ. Мүн Арья Дашиев энэ киногой режиссер-табигша болоно. Энэ фильмые манай ороной мэдээжэ оператор-табигша Т. Лебешев буулгаа. Нүхэр Лебешев хадаа нилээд олон фильмүүдые буулгажа, гансашье манай орондо бэшэ, хилын саагуур мэдээжэ болоһон юм. Жэшээлхэдэ, «Хуяг ба һэлмэ» гэһэн фильм олоной дунда магтуулжа эхилһээр үнинэй. «Гурбан наран» гэжэ фильмын директорынь Сергей Борисович Марин болоно. Энэ нүхэрнай хореод жэлэй туршада «Мосфильм» гэжэ киностудида хүдэлнэ. Тингэхэ зуураа, 16 фильмын директор байгаа. Нэрлэбэл, тэрэнэй буулгалсаһан, табилсаһан «Битва в пути», «Море в огне», «Тишина» гэһэн фильмүүд болоно.

«Гурбан наран» гэжэ кинофильмын сценариин автор, режиссер-табигша Арья Дашиев фильмын директор Сергей Марин хоёр мүнөө Улаан-Үдэдэмнай ерээд байна. Эдэнэр Улаан-Үдэ хотын эмхи зургаануудай, партийна, советскэ органуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаа. Апрелиин 8-най үдэр эдэнэр «Буряад үнэн» газетын редакциин коллективтэй уулзаһан байна. Буряадай АССР-эй габьяата артистка Н. Шагдарова энэ уулзалгада хабаадалсаа.

Дээрэ дурдагдаһан фильм бүтээгшэдтэ манай корреспондент хэдэн асуудалтангаар хандажа, тодорхой харюунуудые абаа.

Асуудал: Нүхэр Дашиев, «Мосфильмдэ» хэр удаанай хүдэлжэ байнат?

Харюу: Москва хотын кинематографиин институт дүүргэһээр би киностудида хүдэлжэ эхилээб. Монгол орон тухай буулгаһан түрүүшымни заахан фильм дипломоймни хүдэлмэри болоо һэн. «Мосфильм» киностудида хүдэлжэ эхилһээр хэдэн жэл боложо байнаб. Энэ саг соо элдэб фильмүүдые буулгалгада хабаадалсаха ушар гараа. Зүгөөр өөрынгөө фильмые түрүүшынхеэ табиба б.

Асуудал: Танай сценаряар, өөрынтнай табиһан кинофильмын нэрэ бидэниие һонирхуулна. Энээн тухай хөөрэжэ үгыт.

Харюу: «Гурбан наран» гэһэн нэрэ хүнүүдтэ түрүүшээр гайхамаар байгаа һэн. Үнэхөөрөөшье, газар дэлхэй дээрэмнай ганса наран бии ха юм. Би үшөө һургуулида һуража ябахадаа, нэгэтэ наранай хүреэтээд байһые хараа һэм. Одоол гурбан наран яларжа байгаа бэлэй. Тэрэ мартагдашагүй ушар энэ минии зохеолой нэрэ боложо үгөө. Буряад зон наранай хүреэтээд байхада, хии бараан, буруулган болохонь гэжэ хэлсэдэг. Тэрэниие би эндэ хэрэглээб.

Асуудал: Шэнэ энэ зохёол соогоо юун тухай харуулхые оролдообта?

Харюу: «Гурбан наран» гэһэн нэрэ хүнэй анхарал татамааршье, хүниие гайхуулмааршье байжа болохо. Үнэн дээрээ, мүнөөнэй Буряад ороной байгаалиие, хүн зонойнь ажаһуудалые, Совет засагай үедэ болоһон асари ехэ хубилалтануудые, аха ба дүү үетэнэй хоорондохи харилсаануудые, мүнөө үеын залуушуулые. Һанал бодол, хүсэл эрмэлзэл, инаг дурыень харуулха гэжэ оролдообди. Хэнэйшье мэдэһээр ажал гэээшэ хүниие хүмүүжүүлдэг. Манай ороной хүн бүхэн хэрэг, ажал дээрээ илгаран шалгардаг, мэдэгдэдэг, туршагдадаг ха юм. Газар дайдын нюрууе хубилган ондоо болгоһон, сүл губида сэсэрлигүүдые тариһан, уһагүй газарта гол горхонуудые шааюулһан агууехэ ажал тухай зохёол бэшэхэ гэһэн хүсэлөө бэелүүлхые оролдообди. Мүнөө үеын Буряад ороние үргэн олон совет харагшадта харуулха гэһэн эрмэлзэл бии байгаа. Энэ хүгжэлтые уран зохёолой, кинематографиин онол аргануудаар дамжуулан харуулхэ гээшэ тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ.

Асуудал: Танай фильм соо харуулагдаһан элдэб эпизодууд манай Буряад ороной хүгжэлтын эли годо гэршэ, гэрэл толи болоно. Зүгөөр эдэ бүгэдые харуулхын түлөө ехэ шадабари хэрэгтэй. Энээн тухай юун гэжэ һанаха байнабта?

Харюу: «Гурбан наран» гэжэ фильмыемнай хараһан хүнүүд өөһэдынгөө үгэ хэлэхэ байха. Одоол харагшадынай манай шадабарине сэгнэнэ аабза. Буряад ороной хүгжэлтые алишье талаһаань харуулха гэжэ оролдоходоо, фильмын геройнууд залуу хүбүүн басаган хоёрой инаг дураар, үйлэ хэрэгүүдээр дамжуулан. Буряадай АССР-эй соёл культурын, промышленностиин, хүдөө ажахын томо алхамуудые хёрхо нюдөөр шэртэжэ, харагшадай сэдьхэл бодолдо хадуугдама зурагуудые бүтээхэ гэжэ эрмэлзээди.

Асуудал: Сергей Борисович, Та Буряад орондо үнгэрэгшэ жэл түрүүшынхеэ ерээт. Фильмээ буулгажа дүүргэн, захатые бүтээбэт. Буряад орон тухай юун гэжэ һананат?

Харюу: Би хореод жэлэй туршада «Мосфильм» киностудида хүдэлхэ зуураа, олон республиканuудаар, областьнуудаар ябааб. Буряад орон тухай үнинэй дууладаг һэм. Зүгөөр өөрөө ерээд, танай нютагай хүбүүнэй бэшэһэн сценаряар фильм буулгалсажа байхадаа, Буряад ороной үзэсхэлэн һайхан байгаалиие, хүндэмүүшэ зантай арад зониие үнэн зүрхэнһөө һайхашаагааб, тэдээндэ дурлааб. Манай фильмын бүтээгдэхэ хэрэгтэ республикынтнай партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд айхабтар ехээр бидэндэ туһалаа. Хаанашье ябахадамнай, халуун дэмжэлгэ, нүхэр ёһоной туһаламжа үгтэжэ байгаа. Кинофильмын директорэй тушаал тухай таанад үшөө мэдэнэгүй ёһотойт. Бүхы техникэ, мүнгэниинь директорэй гар соо байдаг юм. Тиимэһээ фильм буулгалга бүхэндэ директор «харуушаг» хүн болодог. Ойлгоорот. «Гурбан наран» гэһэн кинофильмые бидэнэр болзорһоо урид буулгажа дүүргээбди.

Асуудал: Фильмын рольнуудта наадаһан артистнууд тухай, Сергей Борисович, юун гэжэ һанаха байнат?

Харюу: РСФСР-эй габьяата артист Содном Будажапов фильмын гол герой Жалсанай рольые ехэ һайнаар гүйсэдхөө гэжэ һанаха байнаб. Тинхэдэ Буряадай АССР-эй габьяата артистка Намсалма Шагдарова буряад эхын образые гаргажа шадаа. Энээн тухай олые хэлэхэгүйб. Фильм хараһан хүнүүд өөһэдсө мэдэжэ абана аабза.

Асуудал: Нүхэр Дашиев, танай саашанхи түсэбүүд тухай һонирхонобди. Энээн тухайгаа манай уншагшадта хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Зохёохы ажал тухайгаа зохёолшод дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэдэггүй. Тэдэнь өөһэдынь нюуса ха юм. Зүгөөр минии эндэ нюуха юумэ үгы. Мүнөөнэй Буряад орон, тэрэнэй хүнүүдэй хуби заяан, дэлхэйн гайхал болоһон номин Байгал тухай шэнэ зохёол бүтээхэ түсэбтэйб.

* * *

«Гурбан наран» гэһэн фильм бүтээһэн А. Дашиев, Т. Лебешев гэгшэдтэ Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшын, энэ фильмын директор С. Маринда Буряадай АССР-эй соёл культурын габьяата хүдэлмэрилэгшын нэрэ зэргэнүүд олгогдобо. Мүнөөнэй Буряад орон тухай кинофильмдэ энэмнай үндэр сэгнэлтэ болоно бшуу.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: уулзалгын үедэ Буряадай АССР-эй габьяата артистка Н. Шагдарова. «Гурбан наран» гэжэ фильмын сценариин автор А. Дашиев. фильмын директор С. Марин. Фильмһээ нэгэ кадр.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АРАДАЙ ДУУНАЙ АНСАМБЛ[Ь]

Буряад араднай урда сагһаа хойшо уянга һайхан дуунуудаа найр наадынай баяр, ажал хүдэлмэриин шэмэг болгон дууладаг һэн. Арадай зохёоһон аялга һайхан дуунууд аман зохёолой абдар соо өөрын онсо һуури эзэлдэг. «Һэлэлигэй дуун», «Хуримай дуун», «Тээгэ», «Магтаал дуун», «Мориной соло» болон бусад олон янза байдаг гээд хүгжэм шэнжэлэгшэд тодорхойлдог.

Арадай дуугаар һонирходог, тэдэниие суглуулжа байдаг хүнүүд яһала олон. Гэбэшье тэдэнэр гол түлэб үндэр наһатай зонууд юм. Залуушуулые энэ хэрэгтэ үргэнөөр хабаадуулха, арадай дуунуудай дундаршагүй баялигтай гүнзэгыгөөр танилсуулха хэрэгтэй гээд һанагдана. Би һүүлэй хоёр жэл соо Улаан-Үдын ажалшадай амаралтын парк соо ёохорой үдэшэнүүдые үнгэргэхэ талаар хэдэн туршалгануудые хээб. Гэбэшье энэ асуудал гүйсэд һайнаар шиидхэгдээгүй байһаар. Улаан-Үдын горгүнсэдкомой соёлой таһаг яһала оролдолго гаргаа. Зүгөөр манай олонхи залуушуул урданай, ёохорой дуунуудые мэдэхэгүй байна. Ёохорой, урданай дуунуудые залуушуулай дунда дэлгэрүүлгэдэ анхарал хандуулха үялгатайбди.

Энэ талаар хүдөөгэй соёлой ордонуудай клубуудай уран һайханай бүлгэмүүд зарим тэды хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай Дэдэ Ториин, Алцак тосхоной залуушуул урданай дуунуудые дурагайгаар дуулажа байдаг гээшэ. Тинхэдэ Хяагтын аймагай Алтай тосхондо арадай дуунуудаар һонирходог, дууладаг хүнүүд олон.

Улаан-Үдын түмэр замшадай соёлой ордоной дэргэдэ буряад арадай дуунуудай ансамбль түрүүшынхеэ байгуулагдаа. Энэ ансамбльда гол түлэб наһатай, урданай дуу һайн мэдэхэ хүнүүд хабаадалсана. Эндэ «Эжы баабайн дуун», «Саян уула», «Эрбэд соохор», «Уулын үндэр модондо» болон бусад урданай[...] нуудые, ёохорой [...] нуудые тэдэнэр [...] һайнаар, жэнхэни [...] уянгатайгаар ду[...] Буряад хүгжэмэй [...] жэлтэдэ өөрынгөө [...] тые оруулагшадай [...] болохо Николай В[...] евич Халбаев энэ анс[...] линин хүдэлмэридэ [...] хитэйгээр хабаад[...] залуушуулые ама[...] хеолой баялигтай т[...] суулха хэрэгтэ ехэ [...] рал хандуулжа бай[...]

Энэ коллективэй зорилго хадаа ур[...] буряад нютагуудай [...] гуу һайхан хүгжэм, хатар һэргээн дэлгэр[...] гэ болоно.

Б. ТАПХАРО[В].

УРАН ЗОХЁОЛ ХАНХИНАА

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной үмэнэһөө хоёр һарадаа нэгэ удаа гарадаг «Байгал» журналай редакциин хүдэлмэрилэгшэд уншагшадтаяа уулзажа, хирэ хирэ болоод лэ хэжэ байһан ажал хүдэлмэри тухайгаа тоосоо үгэдэг һайн һайхан заншалтай болонхой.

Һаяхан «Байгал» журналай ахамад редактор С. Цырендоржиев, уран зохёолшо М. Маликов, философиин эрдэмэй кандидат, поэт Ев. Голубев гэгшэд Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэртэй уулзаба.

Нүхэр С. Цырендоржиев «Байгал» журналай редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй мүнөө үедэ хэжэ байһан ажал, хэмжээ ябуулганууд, ерээдүйн зор[...] нууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Мүн уран зохёолшод М. Маликов, Ев. Го[лубев] гэгшэд өөһэдынгөө зохёохы ажал тухай хө[...] үгэбэ.

...Энэ үдэр «Байгал» журналай редакциин хү[дэл]мэрилэгшэд Улаан-Үдын городской библиотек[ын] уншагшадтаяа уулзаба. «Байгал» журналай ре[дак]торай орлогшо Ч-Р. Намжилов, уран зохёо[лшод] Д. Эрдынеев, М. Стенькин, М. Самбуев гэгшэ[д шэ]нэ зохёолнуудаа уншаа.

Манай ко[рр...]

БОКС

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭР

СССР-эй спортын мастер Владимир Султумов — мастерта кандидат Олег Ширдармаевые (хоюулаа Буряадай АССР), мастерта кандидат Виктор Трескин (Улаан-Үдэ) — Монголой Арадай Республикаһаа ерэһэн нэгэдэхи разрядтан Баярсайханиие, нэгэдэхи разрядтай Виктор Намжилов (Буряадай АССР) — нэгэдэхи разрядтай Сергей Черновые (Эрхүү), нэгэдэхи разрядтайшуул Сергей Укоев — Владимир Дагбаевые (хоюулаа БурАССР), нэгэдэхи разрядтай Базар Цыденов (Хори) — Эрхүүһээ ерэһэн мастерта кандидат Сергей Непомнящих гэгшые, Александр Норбоев — Сергей Санжиевые (Захаамин), Доржо Галсанов (Хори) — МНР-эй спортын мастер Цэрэнииs, спортын мастер Александр Осокин (Улаан-Үдэ) — мастерта кандидат Виктор Бадмаевые, МНР-эй Баттулга — мастерта кандидат Леонид Сапецких гэгшые (Эрхүү), уласхоорондын классай спортын мастер Борис Зориктуев (Москва) — СССР-эй спортын мастер Леонид Хабаловые (Улаан-Үдэ). Виталий Нултаев — Валерий Гергушкиниие, Виктор Агафонов — Сергей Лазаренкые (Эрхүү), Николай Мониев (Хори) — Анатолий Власовые (Эрхүү), Валентин Авдюшев (Улаан-Үдэ) — МНР-эй Намнангаравые, Дмитрий Жигжитов — Александр Петушиновые (Нижне-Ангарск). Аркадий Ербатков (Эрхүү) — Николай Нахатовые (Улаан-Үдэ), мастерта кандидат Анатолий Анфилофьев — СССР-эй спортын мастер Александр Киреевые (Эрхүү), Геннадий Плюснин — Михаил Ноженковые шүүжэ, удаадахи наадада хабаадаха эрхэ олобо.

«Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө нэмэл мүрысөөн уржа үдэшэлэн Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой соёлой ордон соо эхилбэ.

Боксын наадада дуратайшуулые һонирхуулдаг энэ мүрысөөндэ манай республикын суглуулагдамал хоёр командаһаа гадна, аха дүү Монголой Арадай Республикын, Эрхүүгэй областиин, Москва хотын суглуулагдамал командануудай боксернууд хабаадалсаа.

Наадынай эхилхын урдэ тээ мүрысөөнэй эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь С. В. Ангапов, «Байгал» журналай ахамад редактор С. С. Цырендоржиев, Зүүн Сибириин технологическа институдай ректор, профессор Д. Ш. Фролов, Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарьнуудэй бригадир, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Е. М. Мацуков, Монголой Арадай Республикаһаа мүрысөөндэ хабаадалсахаар ерэһэн боксернуудай делегациие толгойлогшо Батбаяр гэгшэд мүрысөөндэ ерэһэн айлшад-спортсменүүдые амаршалжа, боксын эрхим шадабари, һайн техникэ харуулжа, спортын үндэр нэрэ солодо хүртэхыень хүсэһэн байна. Удаань наадада ерэһэн командануудай капитанууд мүрысөөнэй туг үргэжэ, СССР Союзай Гимн нүр жэбхэлантайгаар зэдэлнэ. Улаан-Үдэ хотын предприятинуудай — Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой, Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводуудай, «Байкал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй, Буряадай модо болбосоруулдаг, мебель хэдэг комбинадай комсомол-залуушуулай түлөөлэгшэдэй командануудай боксернуудта дурасхаалай бэлэгүүдые барюулагдаһанай һүүлээр наадан эхилбэ.

...Ордондо суглараагшадай үнинэй хүлеэһэн минута ерэжэ, гонгын хонхбо абяан соностобол даа.

Наадынай түрүүшын үдэшэ 38 боксер рингдэ гараһан байна. Боксын һайн техникэтэй, оншотой мэргэн гартан харагшадай һайшаал, магтаалда хүртэнэ. Тэдэнэй нэгэн уласхоорондын классай спортын мастер, 1972 ондо СССР-эй чемпион, мүн оронойнгоо түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хоёр удаа мүнгэн медальда хүртэһэн, Мюнхендэ үнгэргэгдэһэн Олимпиин XX наадада хабаадалсаһан, уласхоорондын хэдэ-хэдэн наадануудта илажа гараһан Борис Зориктуев болоно. Дүршэл ехэтэй Зориктуев энэ үдэшэлэн Буряадай АССР-эй түлөөлэгшэ, СССР-эй спортын мастер Леонид Хабаловтай гурбан раундын туршада наадахадаа, һайн техникэ, хамгаалга харуулжа байгаад шүүжэ гарана. Нүгөөдэнь — республикымнай үнинэй боксер, Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадалсаһан, «Байгал» журналай шанда хоёр удаа хүртэһэн, СССР-эй спортын мастер Владимир Султумов Олег Ширдармаевые очкогоороо шүүжэ шадаа.

Урдандаа боксын һайн техникэ харуулдаг, мүнөө Хориин аймагай хүүгэдэй спортын һургуулиин директор, СССР-эй спортын мастер Дулзен Бабудоржиевай хүмүүжүүлһэн боксернууд энэ үдэр олоной һайшаал, магтаалда хүртэхэ ёһоороо хүртэбэ. Жэшээнь, мүнөө Хориин дунда һургуулиин арбадахи классай һурагшад Базар Цыденов, Доржо Галсанов гэгшэд Эрхүүһээ ерэһэн мастерта кандидат Сергей Непомнящих, Монголой Арадай Республикын спортын мастер Цэрэн гэгшэдтэй наадахадаа, һайн бэлэдхэлтэй байһаараа онсо шалгараа бшуу...

Базар Цыденов боксоор мүрысэжэ эхилһээр оройдохоноо 41 уулзалга үнгэргөөшье һаа, яһала шадамар бэрхээр наададаг болоһон байба. Тэрэ эдиршүүлэй дунда Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн наадада гурбадахи һуури эзэлһэн байгаа. Тэрэгэн Хори тосхондо Советскэ Союзай Герой Дарма Жанаевай нэрэмжэтэ шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уласхоорондын классай спортын мастер Борис Зориктуев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Арадай аман зохёолой абда[рһаа]

ГУРБАЛЖА ТААБАРИНУ[УД]

Гурбан хурса юумэн:
Хулгайша хүнэй нюд[...]
Хурдан мориной ту[...]
Һайн хүнэй һанааш[...]

Гурбан һонигүй юу[мэн:]
Хэбтэһэн хүн жар[...]
Хобдог хүн нүхэргүй[...]
Һогтуу хүн һони[...]

Гурбан хурдан юумэн:
Харахада нюдэн [...]
Харбахада номон [...]
Һанахада һанаан [...]

Гурбан бэрхэ юумэн:
Шулуун дээрэ н[...]
үргүүлхань [...]
Уһан дээрэ
гал түлихэнь бэрх[э]
Үхэрэй эбэр дээрэ
саһанай тогтохонь [...]

Гурбан дабхасатай юу[мэн:]
Үндэр тэнгэри [...]
Үргэн дэлхэй не[...]
Үргэн далай мүльһ[...]

Гурбан галзуу юумэн:
Үбһэндэ ороһон т[...]
Эмээлээ хүмэрюу[...]
мори[...]
Эрьеһээ гараһан [...]

Гурбан хара юумэн:
Харатай хүнэй һан[...]
Хаан дэлхэйн шор[...]
Хүнэй толгойн [...]

Гурбан сэсэн юумэн:
Хойшолонгоо һан[...]
Хобгүй ябаһан һ[...]
Хоёрой хэрэг ши[...]
хү[...]

С. БАЛДА[...] суглуулба[...]

Редактор Р. Б. ГАРМАЕ[В]

Манай адрес, [...]

г. Улан-Удэ, ул. [...] 35, телефоны: пр[...] 2-54-93, секре[тарь] 2-66-76, общест[...]емная — 2-56-62.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Абаһан уялгануудаа дүүргэхэбди» — мүрысөөнэй үүсхэлшэдэй үгэ.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Саашадаа найдамтайгаар дабшан, ехэ амжалга туйлаха» — Загарайн аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанһаа. «Түрүүлэн һунгагдаба...» — Л. Шунковагай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Амжалтанууд, арга нөөсэнүүд ба шухала асуудалнууд тухай» — Л. Мартыновагай статья. «Һоргылэмжэ — хүдэлмэриин гол зүйл» — К. Павловай корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Субботын үдэрэй тусхай хуудаһан.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — Мультфильмнүүд харуулагдаха. 12.35 — «Ленинскэ шанда хүртэхын түлөө». П. Авижюс. «Потерянный кров» (үнгэтэ). 12.55 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга (үнгэтэ). 13.25 — Хоккейгээр дэлхэйн чемпионат. СССР — ГДР (үнгэтэ). 14.50 — «Испаниин 76 оной хабар» — баримтата фильм (үнгэтэ). 15.30 — «Насмешливое мое счастье» — Гүрэнэй академическэ Евг. Вахтанговай нэрэмжэтэ театрай фильм-зүжэг. 18.00 «Время». 18.30 — Забһарлалга. 18.30 — ЦТ ба ВР-эй ород арадай академическэ оркестрэй концерт (үнгэтэ). 19.35 — «Кино болгон буулгагдаһан уран зохёолнууд». «Гамлет» (1-дэхи сери). 21.00 — Шэнэ һонин. 22.15 — Искусствын уран бэлигтэнэй концерт. 23.50 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

Онтохон

БАХЫН „ПЯЛД“, ТУУЛАЙН „ШАЛ“ БОЛОО ҺЭН

Боро талада ажамидардаг баахан адагуусан амитад бишыхан тоором нуурта ерэжэ, ундаа харюулдаг байһан ха. Намарай саг налайн ерэжэ, хүдөө талын үбһэ ногоон хуааран хагдаржа эхилбэ. Будэргэнээн соо байратай борохон туулай ундаа хүрөөд, нуурта ошожо, ундалха гэжэ бүмбэрбэ. Туулайн нуурай эрье хүрэхэншье тэрэ, нуурай эрьеын нүхэндэ байрладаг хара эреэн баха намарай наруунда дулаасаха һанаатай эрьедэ гараад, бэеэ наранда шаража байтараа туулайһаа сошон тэрьедэжэ, нуурай уһа руу «пялд» һүрэшэбэ. «Пялд» гэһэн абяанһаа, уһанай сэсэрдэһэнһээ сошоһон туулай ухаа алдан, уһашье ууха сүлөөгүй, хараһан тээшээ гүйжэ мэдэбэ. Дайралдаһан амитадта зар тунхаг тараaба: «Тоором нууртамнай ара арзагар бэстэй, хара эреэн зүһэтэй амитан тэнгэриһээ юм гү, дээрэһээ уһа руу унашоо, айһан сошоһондоо, һүүл гэрээшээ, хойшоошье харангүй, энэ гүйжэ ябанаб. Энээнһээ хойшо нуурта ошожо, уһа ууха болёо хаб даа, саһа, шүүдэрээр, умдаа харюулаад ябаашам дээрэ ха», — гээд саашаа харайлгаба.

Заяанан айран зумбараа, тарган шара тарбаган, эмитанай нягаһан хоолтой алаг дааган, хадхуур үһэтэй заряа тиимэ юумэ дуулахадаа, нүхэн руугаа гүйлдэжэ оробод. Тэрэ аймшагтай амитан ерэжэ, амидыгаар залгижархина аа гү гэжэ айн нүрдэн, нүхэнүүдэйнгээ амһар шабааһа, шабараар бүглөөд, шагнааргаан хэбтэһөөр, бүхэ нойроор хабар болотор унташаһан байбад. Тэрэ гэһэн сагһаа гэхэ гү, туулайн шалһаа боложо, жэл бүри эшээндэ ородог болоһон ха. Дорошог зүрхэтэй оодон охотноон нүхэ руугаа ороошье һаа, һэмээхэн гэтэжэ, нүхэнһөө бултайдаг шэгээрээ эшээндэ оронгүй үлэһэн юм.

Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо гэлэй, боро талада амидардаг тарбаган, зумбараа, охотноон, алаг дааган, заряа, туулай уһа уухаяа болижо, шүүдэрээр, уһалиг ургасын набшаһаар ундалаад, амидаран ябадаг болоһон юм гээл даа.

Б. НАМСАРАЙН.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01684. Заказ №